Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

46-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 285 (12.939).
10 ДЕКАБРЬ 1964 ЙИЛ
ПАЙШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БЮДЖЕТ КОМИССИЯСИДА

Олий Советнинг бўлажак сессиясида республика Давлат бюджети билан халқ хўжалиги планининг лойиҳалари муҳокама қилиниши муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Советининг Бюджет комиссияси хўжалик ташкилотлари ва бошқа идораларнинг ҳисоботларини қараб чиқишни давом эттирмоқда.

Комиссиянинг 8 декабрда бўлиб ўтган мажлиси халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган корхоналарнинг ишларига бағишланган эди. Урта Осиё халқ хўжалиги кенгаши тўқимачилик-трикотаж ва енгил саноат бош бошқармаларининг бошлиқлари С. И. Комков ва Н. М. Ларчик шу корхоналарнинг молия-хўжалик фаолияти тўғрисида доклад қилдилар.

Бюджет комиссияси етти йилликнинг олтинчи йилида республиканинг тўқимачилик-трикотаж ва енгил саноат корхоналарида ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, маҳсулот ишлаб чиқаришни ошириш ҳамда унинг хилини кўпайтириш юзасидан катта ишлар қилинганлигини кўрсатиб ўтди.

Айни вақтда, саноатнинг шу тармоқлари буюмларнинг сифатини яхшилаш, уларнинг таннархини камайтириш юзасидан мавжуд резервлар ва имкониятлардан ҳали ҳам тўла фойдаланмаётганликлари мажлисда таъкидланди. Шундай хўжалик ходимлари борки, улар ишлаб чиқариш планини ялпи маҳсулот бўйича бажариш тўғрисидагина қайғуриб, харидорларнинг талаб-эҳтиёжларини ўрганмаётирлар, баъзан эса ҳатто назар-писанд қилмаётирлар, бир хил маҳсулотларнинг фабрика омборларида йиллаб тўпланиб қолишига ва шундан кейин қайта ишланишига ёки нархи камайтирилишига сабаб бўлмоқдалар.

Бюджет комиссияси хўжалик раҳбарларидан аниқланган камчиликларни бартараф этиш, ҳар бир корхонанинг республика давлат бюджети олдидаги мажбуриятини ҳеч сўзсиз бажариш учун барча зарур чораларини кўришни талаб қилди. (ЎзТАГ).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БЕШИНЧИ СЕССИЯСИ

КЕЧА КРЕМЛДА

Москва Кремлида 9 декабрда олтинчи чақириқ СССР Олий Советининг бешинчи сессияси ўз ишини бошлади.

Эрталаб соат 10 да Катта Кремль саройида Иттифоқ Советининг Раиси депутат **И. В. Спиридонов** раислигида **Иттифоқ Советининг** мажлиси очилди. Кремль театри залида Миллатлар Советининг Раиси депутат **Я. В. Пейве** раислигида айни бир вақтда **Миллатлар Советининг** мажлиси ўтказилди.

Депутатлар палаталарнинг алоҳида-алоҳида мажлисларида ўрни бўшаб қолган депутатлар ўрнига сайланган депутатларнинг ваколатларини текшириш натижалари тўғрисида мандат комиссияларининг докладларини тингладилар ва тасдиқладилар.

Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети сессиянинг қуйидаги кун тартибини бир овоздан қабул қилдилар:

1. Ўртоқ А. Н. Косигинни СССР Министрлар Советининг Раиси қилиб тайинлаш тўғрисида ва ўртоқ Н. С. Хрушчевни СССР Министрлар Советининг Раиси лавозимидан озод қилиш тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг 1964 йил 15 октябрдаги Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

2. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1965 йилги Давлат плани тўғрисида.

3. СССРнинг 1965 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1963 йилги Давлат бюджетининг ижроси тўғрисида.

4. Конституция комиссиясининг раиси тўғрисида.

5. Тожикистон ССРдан СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари тўғрисида.

6. СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Миллатлар Совети Тожикистон ССРдан Иқтисодий комиссиянинг аъзоси қилиб депутат **М. Раҳматов**ни сайлади.

Катта Кремль саройида соат 11 да Иттифоқ Советининг Раиси депутат **И. В. Спиридонов** раислигида **Иттифоқ Совети** ва **Миллатлар Советининг** қўшма мажлиси очилди. Москва меҳнаткашларининг вакиллари, дипломатия корпусининг аъзолари, совет ва чет эл мухбирлари ҳозир бўлдилар.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, А. И. Микоян, Н. В. Подгорний, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. В. Гришин, К. Т. Мазуров, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Ю. В. Андропов, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов ўртоқлар, СССР Олий Совети Президиумининг аъзолари, СССР ҳукуматининг аъзолари ложаларда пайдо бўлганларида депутатлар ва меҳмонлар уларни самимий кутиб олдилар.

Сессия кун тартибидаги биринчи масала юзасидан КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари депутат **Л. И. Брежнев**га сўз берилади.

Сизларга маълумки, дейди ўртоқ Брежнев, КПСС Марказий Комитетининг октябрь Пленумидан кейин СССР Олий Совети Президиуми кексайиб қолганлиги ва саломатлиги ёмонлашганлиги сабабли ўртоқ Н. С. Хрушчевни ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги унинг илтимосини қондирди.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси қилиб ўртоқ Алексей Николаевич Косигинни тайинлашни СССР Олий Совети Президиумига тавсия этди ва СССР Олий Советининг ушбу сессиясига тавсия этади.

Партиямиз ва халқимиз ўртоқ А. Н. Косигинни партиямиз ва давлатимизнинг таниқли арбоби деб билади, Ватанимиз манфаатларига содиқ бўлган яхши ташкилотчи деб билади.

Алексей Николаевич Косигин ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси юксак вазифаларини муносиб бажаради, деб ишонамиз.

Ўртоқ А. Н. Косигинни ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси қилиб тайинлаш тўғрисидаги таклиф сизларнинг муҳокамангизга қўйилади.

Олий Совет ўртоқ А. Н. Косигинни СССР Министрлар Советининг Раиси қилиб тайинлаш тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг Фармонини бир овоздан тасдиқлайди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчевни СССР Министрлар Советининг Раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг Фармонини тасдиқлаш ҳақида ҳам қарор қабул қилинади.

Сўнгра «СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1965 йилги Давлат плани тўғрисида» доклад қилиш учун СССР Министрлар Советининг Раиси депутат **А. Н. Косигин**га сўз берилади.

— Ҳурматли депутат ўртоқлар! — дейди ўртоқ Косигин. — ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси лавозимига мени сайлаб, улуғ Ленин партиясининг вакили сифатида менга юксак ҳурмат ва катта ишонч кўрсатганлигингиз учун сизларга миннатдорчилик изҳор этишга ижозат бергайсиз.

Мен буюк Ватанимиз Министрлар Советининг Раиси вазифасини қабул қила туриб, зиммамга юкланган партия ва халқ олдидаги жуда катта масъулиятни сезиб турибман. Юксак ишончингизни оқлаш учун ва ўз ишим билан улуғ совет халқига ва давлатимизга фойда келтиришга куч ва билимларимни сарфлашга ваъда бераман.

Ўртоқ А. Н. Косигиннинг 1965 йилги халқ хўжалик плани батафсил ифодаланган доклади зўр эътибор билан тингланди ва кўп марта қарсаклар билан бўлиниб турди.

«СССРнинг 1965 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1963 йилги Давлат бюджетининг ижроси тўғрисида» доклад қилиш учун СССР молия министри депутат **В. Ф. Гарбузов**га сўз берилади.

СССР Олий Советининг депутатлари 9 декабрь кечқурун СССР Министрлар Советининг Раиси депутат А. Н. Косигиннинг «СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1965 йилги Давлат плани тўғрисида»ги ва СССР молия министри депутат В. Ф. Гарбузовнинг «СССРнинг 1965 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1963 йилги Давлат бюджетининг ижроси тўғрисида»ги докладларини муҳокама қилишга киришдилар.

Палаталарнинг мажлислари алоҳида-алоҳида ўтказилди. Иттифоқ Советида депутат **И. С. Сенин** Бюджет комиссиясининг қўшимча докладини қилди. Сўнгра депутатлардан **И. П. Казанец** (Украина), **Н. Г. Егоричев** (Москва), **Т. Я. Киселев** (Белоруссия), **Г. И. Попов**га (Ленинград) сўз берилади.

Миллатлар Советида депутат **М. А. Яснов** Бюджет комиссиясининг қўшимча докладини қилди. Депутат **О. И. Иващенко** Иқтисодий комиссиянинг қўшимча докладини қилди. Депутатлардан **В. В. Мацкевич** (Қозоғистон ССР), **В. И. Дрозденко** (Украина), **Б. А. Тихомиров**лар (Ўзбекистон ССР) ҳам сўзга чиқдилар.

СССР Олий Советининг сессияси 10 декабрда ўз ишини давом эттиради.

(ТАСС).

РАҲБАР ХОДИМЛАР УЧУН СЕМИНАР

Коммунистик қурилишнинг актуал проблемалари юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети чақирган назарий семинар ўз ишини бошлади. Семинарда республика партия, совет, комсомол ва касаба союз органларининг масъул ходимлари қатнашмоқдалар.

9 декабрдаги биринчи машғулотда КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академияси фалсафа кафедрасининг мудири, фалсафа фанлари доктори Г. Е. Глезерман «Давримизнинг характери ва жаҳон коммунистик ҳаракатининг бош йўли» деган темада лекция ўқиди.

Семинар бир неча ой давом этади. Семинарда лекция ўқиш учун олимлар, тажрибали пропагандистлар ҳамда Москва ва Тошкент олий ўқув юртларининг етакчи ўқитувчилари жалб этилган. (ЎзТАГ).

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1965 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ТЎҒРИСИДА

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ ДЕПУТАТ А. Н. КОСИГИН ДОКЛАДИ

Ҳурматли депутат ўртоқлар! ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси лавозимига мени сайлаб, улуғ Ленин партиясининг вакили сифатида менга юксак ҳурмат ва катта ишонч кўрсатганлигингиз учун сизларга миннатдорчилик изҳор этишга ижозат бергайсиз.

Мен буюк Ватанимиз Министрлар Советининг Раиси вазифасини қабул қила туриб, зиммамга юкланган партия ва халқ олдидаги жуда катта масъулиятни сезиб турибман. Юксак ишончингизни оқлаш учун ва ўз ишим билан улуғ совет халқига ва давлатимизга фойда келтиришга куч ва билимларимни сарфлашга ваъда бераман.

* * *

Депутат ўртоқлар!

СССР Министрлар Совети СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1965 йилги Давлат плани лойиҳасини Олий Совет муҳокамасига тақдим қилади.

Мамлакатимиз меҳнаткашлари 1964 йилги халқ хўжалиги планини муваффақиятли адо этмоқдалар. Экономикамизнинг энг муҳим тармоқларида топшириқлар қандай бажарилаётганлигини кўрсатувчи дастлабки якунларни ҳозирнинг ўзидаёқ тўплаш мумкин. Бу йил саноат ишлаб чиқариши плани ошириб бажарилади; мамлакат пландан ташқари кўп миқдорда химия маҳсулотлари, нефть, кўмир, электр энергияси, металл, машина ва ускуналар, ёғоч ва бинокорлик материаллари, шунингдек, газлама, трикотаж буюмлар, пойафзал, қанд-шакар, ўсимлик ёғи, балиқ ва бошқа товарлар олади. Олти юздан кўпроқ янги саноат корхонаси ишга туширилади. Электростанцияларнинг қуввати 9 миллион киловатт оширилади.

Колхозчилар, совхозларнинг ходимлари бу йил дон, қанд лавлаги, пахта, кунгабоқар, картошка ва сабзавот экинларидан яхши ҳосил етиштирдилар. Бироқ чорвачилик орқада қолмоқда, қишлоқ хўжалиги учун оғир келган 1963 йилнинг оқибатлари бунга сабаб бўлмоқда.

Транспортнинг ҳамма турлари янада ривожланиб бормоқда ва мамлакатда юк обороти анча ошиб кетди.

Йил якунлари шуни кўрсатиб турибдики, халқ хўжалиги Коммунистик партия Программасида белгилаб берилган йўлдан ривожланиб бормоқда. Улуғ мамлакатимиздаги ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришда олға томон янги қадам қўйилди.

Совет халқи коммунистик қурилишда партиямиз раҳбарлигида қўлга киритган муваффақиятлар Совет Иттифоқининг халқаро миқёсдаги обрўсини янада кўпроқ мустаҳкамлади. СССР ҳукумати ташқи сиёсатда турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшашини таъминлашга, социалистик мамлакатлар бирлигини ва жипслигини мустаҳкамлашга қаратилган, ўз озодлиги ва мустақиллиги учун империализмга ва мустамлакачиликка қарши курашаётган барча халқларни қўллаб-қувватлашга қаратилган ленинча йўлни қатъият ва изчиллик билан амалга оширмоқда.

Партиямизнинг ички сиёсатда ҳам, шунингдек ташқи сиёсатда ҳам ленинча принципларга содиқлиги ҳамда шу асосда қўлга киритилган ютуқлар, партия билан халқнинг мустаҳкам бирлиги Советлар мамлакати олдида пайдо бўлаётган янгидан-янги зўр вазифаларни ҳал қилиш учун барча зарур шарт-шароитларни яратиб бермоқда.

Биз планлаштириш практикасида мамлакатдаги хўжалик ишларининг ҳолатига сергаклик билан баҳо беришимиз ҳамда иқтисодий процессларни ҳар тарафлама анализ қилиб чиқишимиз, фақат ютуқларни кўрабермасдан, айни маҳалда нуқсонларни ҳам кўришимиз ва илмий асосланган қарорлар қабул қилишимиз керак. Шундай қилганимиздагина халқ хўжалигини бундан буён қайси йўлдан ривожлантириб боришни тўғри белгилаб олиш ва меҳнаткашларнинг ижодий ташаббускорлиги учун кенг майдон очиб қўйилишини таъминлаш мумкин.

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАР ВА 1965 ЙИЛГИ ПЛАН ВАЗИФАЛАРИ

Партия ва ҳукумат 1965 йилги халқ хўжалиги плани лойиҳасини ишлаб чиқиш вақтида қуйидаги вазифаларга — социалистик ишлаб чиқаришнинг бундан буён тағин ҳам анча кўп ўсишини таъминлаш, оғир индустрияни ривожлантириш негизида мамлакатнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш, халқ фаровонлигини ошириш, барча Иттифоқдош республикаларда экономика ва маданиятнинг янада юксалтирилишини таъминлаш вазифаларига асосландилар.

Партиямиз Марказий Комитети Президиуми ва СССР Министрлар Совети 1965 йилги халқ хўжалиги плани лойиҳасини ҳар тарафлама қараб чиқдилар, ижтимоий ишлаб чиқаришни ўстириш суръатларини ошириш зарур деб топдилар ҳамда совет халқининг турмуш даражасини янада ошириш юзасидан бир қанча муҳим тадбирларни ўтказиш учун қўшимча ресурсларни қидириб топдилар.

1965 йилги план лойиҳасининг муҳим хусусияти шундан иборатки, унда миллий даромадни анча кўпайтириш ҳамда шу асосда совет кишиларининг моддий ва маданий турмуш даражасини ошириш кўзда тутилган. Бу қуйидаги жадвалда яққол кўриниб турибди:

	1964 йилдаги ўсиш 1963 йилдагига нисбатан процент ҳисобида	1965 йилда мўлжалланаётган ўсиш 1964 йилга нисбатан процент ҳисобида
Миллий даромад	5,0	8,0
Саноат ялпи маҳсулоти (планлаштирилаётган даврада) — жами:	7,8	8,1
Шу жумладан: ишлаб чиқариш воситалари ишлаб чиқариш («А» группаси)	8,2	8,2
Истеъмол воситалари ишлаб чиқариш («Б» группаси)	6,5	7,7
Давлат бюджетининг даромадлари	4,8	6,1
Аҳолининг реал даромадлари (ўртача бир киши ҳисобига)	3,9	7,3

Шундай қилиб, 1965 йилги план лойиҳасида қуйидаги ишларни амалга ошириш мўлжалланади:

Биринчидан, миллий даромадни кўпайтириш суръатлари оширилади. Миллий даромад 1964 йилдагига нисбатан 14 миллиард сўмдан зиёд ортади. Биз ҳали ҳеч қачон миллий даромадни бир йилда шунчалик кўп оширмаган эдик;

Иккинчидан, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш анча кенгайтирилади:

Учинчидан, халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш суръатлари ишлаб чиқариш воситалари ишлаб чиқаришни кўпайтириш суръатларига яқинлаштирилади;

Тўртинчидан, аҳолининг реал даромадлари анча оширилади. Аҳолининг реал даромадлари 1964 йилдаги 3,9 процент ўрнига 1965 йилда бу йилгига нисбатан 7,3 процент ортади.

Биз миллий даромадни кўпайтириш билан бирга бу даромаднинг тақсимланиши ишлаб чиқаришнинг янада ўсишини, меҳнат унумдорлигининг ошишини ва халқ турмуш даражасининг кўтарилишини энг яхши тарзда таъмин этиши тўғрисида ғамхўрлик қилмоғимиз керак.

Иқтисодий ривожланиш суръатларини ошириб, шу орқали халқ фаровонлигини жадал юксалтирмоқ учун бизда барча зарур шарт-шароитлар мавжуд. Аввало қудратли социалистик оғир саноатнинг борлиги ана шу шарт-шароитларни белгилаб бермоқда, қудратли социалистик оғир саноат иқтисодий ривожланиш ва мамлакат мудофааси эҳтиёжларини қондириш билан бирга қишлоқ хўжалигини, енгил саноатни, озиқ-овқат саноатини ва аҳолига хизмат кўрсатишга алоқадор бўлган бошқа тармоқларни ишлаб чиқариш воситалари билан илгаригига қараганда анча кўпроқ даражада таъминлай олади.

Шуни тўла англаб олиш зарурки, миллий даромадни ва унинг истеъмол фондига тушадиган қисмини анча кўпайтиришга фақат ишлаб чиқаришнинг самаралилик даражасини ошириш йўли билангина эришиш мумкин.

Социалистик ишлаб чиқаришимизни юксак даражада самарали қилишга эришиш деган сўзнинг маъноси нима? Бунинг маъноси энг кам меҳнат ва моддий воситалар сарфлаган ҳолда, юксак меҳнат унумдорлиги ва ишлаб чиқаришнинг юксак илмий-техника даражаси туфайли энг кўп натижаларга эришиш демакдир.

Бунинг учун:

ишлаб чиқаришнинг энг прогрессив тармоқларини ривожлантириш, ишлаб чиқаришнинг айрим тармоқлари ўртасида пропорцияларнинг тўғри бўлишига риоя этиш ва корхоналарни рационал жойлаштириш;

янги техникани ва технологияни тезроқ яратиш ва ўзлаштириш, узлуксиз такомиллаштириб бориш;

маҳсулот хилларини кескин янгилаш ва кўпайтириш;

паст сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш хом ашёни, материалларни, энергияни, меҳнатни беунум сарфлаб юборишдан иборат эканлигини ва юқори сифатли битта буюм аслида паст сифатли бир неча буюмдан афзал туражагини эсда тутиб, маҳсулот сифатини узлуксиз равишда ошириш;

асосий ишлаб чиқариш фондлари бирлиги ҳисобига кўпроқ маҳсулот олиш, капитал маблағлар салмоғини камайтириш;

хом ашё, материаллар, ёқилғи ва электр энергиясидан рационал фойдаланиш, меҳнатни тежаш;

таннархни камайтириш ва ишлаб чиқаришнинг рентабеллигини ошириш зарур.

1965 йилдаёқ бу соҳада жиддий силжишлар қилинишига эришмоқ керак. Бу эса халқ хўжалигини ривожлантириш суръатларини жадаллаштириш ҳамда халқ фаровонлигини оширишга кўпроқ маблағ ажратиш имконини беради.

Депутат ўртоқлар, планга доир материаллар сизларга тарқатилди, бу материалларда зарур маълумотлар берилган. Жумладан, шу материалларда тақдим этилган лойиҳа ўтган йил СССР Олий Советининг III сессияси 1965 йил учун қабул қилган кўрсаткичларга солиштириб кўрсатилган. Шу сабабдан мен ўз докладимда халқ хўжалиги тармоқларига доир рақам кўрсаткичларига муфассал тўхталиб ўтирмай, фақат асосий маълумотларни айтиб бериш билан кифояланаман.

САНОАТ ВА ТРАНСПОРТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

Аввал саноат ва транспорт тўғрисида гапирайлик.

Планда саноатни ривожлантириш суръатларини ошириш ҳамда унинг ишлаб чиқариш ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш мўлжалланади.

1965 йилда саноат маҳсулоти ва транспортнинг юк обороти 1964 йилдагига нисбатан процент ҳисобида қуйидагича ортиши керак:

Бутун саноат маҳсулоти	8,1
Шу жумладан:	
электр энергияси	12,5
Нефть ва газ саноати	11
Металлургия	6
Химия саноати	15
Машинасозлик ва металл ишлаш	9
Истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш	7,7
Шу жумладан озиқ-овқат саноати маҳсулотлари	10
Ҳамма турдаги транспортнинг юк обороти	7,1

1965 йилда асосий эътибор ишлаб чиқаришнинг техника даражасини янада оширишга, буюмлар сифатини яхшилашга, маҳсулотнинг эскириб қолган хилларини жаҳондаги энг яхши стандартларга мувофиқ келадиган янги, мукаммалроқ хиллари билан алмаштиришга қаратилмоғи керак.

Электрлаштиришни янада ривожлантириш халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида техникани тараққий эттиришнинг негизидир. Келгуси йилда 510 миллиард киловатт соат электр энергияси ишлаб чиқариш планлаштирилди. Саноат, қурилиш ва транспортнинг энергетика билан қуролланиш даражаси оширилади, қишлоқ хўжалигида ва маиший эҳтиёжлар учун электр энергияси истеъмол қилиш кўпайтирилади. Электр энергияси ҳосил қилишни ана шу даражага етказмоқ учун 11 миллион киловаттдан кўпроқ янги қувватларни ишга солиш зарур. Қувватлар аввало йирик энергетика блокларини фойдаланишга топшириш йўли билан ошириб борилади.

Мамлакат Европа қисмининг энергетика базаси анча мустаҳкамланади, ҳозирги вақтда бу ерда электр энергияси билан таъминланишда маълум қийинчилик сезилмоқда. 1965 йилда энг йирик тепловой электростанциялардан Днепр бўйи станциясининг қуввати икки миллион 100 минг киловаттга ва Старобешевская станциянинг қуввати бир миллион 900 минг киловаттга етказилади.

Ўсиш суръатлари жиҳатидан химия саноат тармоқлари орасида аввалгидек биринчи ўринда бўлади, 1965 йилда химия саноатининг ялпи маҳсулоти тахминан 15 процент, шу жумладан пластмассалар ва синтетик смолалар ишлаб чиқариш 28 процент, синтетик каучук ишлаб чиқариш 24 процент, минерал ўғитлар ишлаб чиқариш 31 процент кўпайтирилади. 1965 йилда 33,5 миллион тонна минерал ўғит ишлаб чиқариш мўлжаллаб қўйилди. Химиявий толалар ишлаб чиқариш 416 минг тоннага етказилади. Бу эса арзон ва юқори сифатли газламаларни кўпроқ тўқиб чиқаришга имкон беради. Маиший химия товарлари ишлаб чиқариш кўпайтирилади.

Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш учун кон-руда базасини ривожлантириш соҳасида каттагина тадбирларни амалга ошириш мўлжалланади. Мурманск областидаги апатит руда конларида 4 миллион тоннадан зиёд янги қувватлар ишга туширилади. Белоруссиядаги калий конларининг қуввати 3 миллион тоннага етказилади. Қозоғистон ССРдаги Павлодарда йирик химия корхонаси қурилиши кенг авж олдириб юборилади.

Химия саноатини ривожлантириш соҳасида мўлжалланган юксак суръатларга эришмоқ учун ишга туширилган корхоналарнинг лойиҳада кўзда тутилган қувватларини тезроқ ўзлаштирмоқ керак.

Химиянинг жадал ривожлантирилишини таъминлаш билан бирга биз халқ хўжалигини ривожлантиришнинг энг муҳим асоси бўлган металлургияни ривожлантиришга эътиборни сусайтирмаймиз.

Келгуси йилда камида 90 миллион тонна пўлат, қарийб 70 миллион тонна прокат ишлаб чиқариш, қувурлар ишлаб чиқаришни анча кенгайтириш, металл хилларини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш мўлжалланмоқда. Шунингдек, алюмин, мис, қўрғошин, рух, никель ва бошқа хил рангли металлар ҳамда нодир металлар ишлаб чиқариш кўпайтирилади.

Сўнгги йилларда мамлакатни ёқилғи билан таъминлашда баъзи қийинчиликлар вужудга келди. Бунга сабаб кўмир ва газ чиқариш юзасидан белгиланган етти йиллик план топшириғининг бажарилмай қолаётгани, айни маҳалда қора металлургия, энергетика ва темир йўл транспорти сингари ёқилғи истеъмол қилувчи асосий тармоқларнинг етти йиллик топшириқларига мувофиқ равишда ривожланиб бораётганлигидир. Яқин фурсат ичида бу номувофиқликни тугатиб, ёқилғи саноатининг ривожланишини жадаллаштириб юбориш зарур.

1965 йилги планда нефть чиқаришни 242 миллион тоннага ва газ чиқаришни 128 миллиард кубометрга етказиш мўлжалланади. СССРнинг Европа қисмини ва Урални ёқилғи билан яхшироқ таъминлаш учун 1965 йилда Бухоро (Ўзбекистон ССР) — Урал газ қувурининг иккинчи тармоғи қуриб битказилади ҳамда Туркманистон ССРдан Марказдаги районларга томон энг йирик газ қувури ётқизила бошлайди.

Ғарбий Сибирь паст текислигидаги табиий бойликларни, аввало нефть, газ, ўрмонларни ўзлаштириш соҳасида катта-катта ишлар авж олдириб юборилади. Геологларимиз бу ердан жаҳонда энг йирик нефть ва газ конларидан бирини топдилар.

Нефть ва газ чиқаришнинг кўпайтирилиши мамлакат ёқилғи балансида ана шу тежамли ёқилғи хиллари салмоғини 53 процентга етказиш имконини беради.

1965 йилда халқ хўжалигининг ёқилғига бўлган эҳтиёжлари бир оз қийинчилик билан қондириб турилади. Шу муносабат билан план лойиҳасида кўмир саноатини янада ривожлантириш юзасидан бир қанча тадбирларни амалга ошириш кўзда тутилади. Бу тармоққа сарфланадиган капитал маблағлар ҳажми қарийб 14 процент кўпайтирилади.

Машинасозлик ва металл ишлаш саноати маҳсулотлари ишлаб чиқаришни бир йилда 9 процент кўпайтириш мўлжаллаб қўйилди. Технология ускуналари ишлаб чиқариш соҳасида машинасозлик саноатимиз анча юксак даражага эришди ва янги қувватларнинг ишга туширилишини ҳамда мавжуд паркдаги эскириб қолган ускуналарнинг алмаштирилишини таъминлаб келмоқда.

Афсуски, машиналаримизнинг сифати ҳаммавақт ҳам замонавий фан-техника талабларига мос деб бўлмайди. Ватанимизда ишлаб чиқарилаётган ускуналарнинг баъзи турлари ўзининг тузилиш ва иш кўрсаткичлари жиҳатидан ҳали фан ва техниканинг энг янги муваффақиятлари даражасига етказилган эмас. Бу қолоқлик учун шундай ускуналарни ишлаб чиқараётган корхоналаргина айбли бўлмай, шу билан бирга техника тараққиётини таъминлаш учун бевосита жавобгар бўлган тармоқ комитетлари ҳам айблидирлар. Машинасозларнинг энг муҳим вазифаси буюмлар сифатини тубдан яхшилашга эришиш, машина ва ускуналарнинг ғоят унумли ва тежамли турларини тезроқ ўзлаштириб олишдан иборат.

Планда бинокорлик материаллари — цемент, ойна, томга ёпиладиган материаллар, темир-бетон конструкциялар ва бошқа буюмлар ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш кўзда тутилади.

Целлюлоза-қоғоз саноатини ривожлантириш юзасидан белгиланган топшириқларда келгуси йил биринчи марта янги ишлаб чиқариш қувватларини анча ошириш ҳамда целлюлоза ишлаб чиқаришни 20 процент ва қоғоз ишлаб чиқаришни 12 процент кўпайтириш мўлжалланади. 1965 йилда Братскда энг йирик целлюлоза заводи ва картон фабрикаси фойдаланишга топширилади, Котлас комбинатининг қувватлари икки баравар оширилади. Шу корхоналарнинг ҳар бири йилига ярим миллион тоннадан ортиқ целлюлоза беради.

Шуни айтиш керакки, келгуси йилда оғир индустрия халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш кўламини кенгайтириш учун илгаригига қараганда кўпроқ машиналар, хом ашё ва материаллар беради. Гап газлама, кийим-кечак, пойафзал ва маданий-маиший буюмлар ишлаб чиқаришда химиявий хом ашё салмоғини ошириш устида бормоқда. Оғир саноат корхоналарида холодильниклар, кир ювиш машиналари, телевизорлар сингари товарлар ишлаб чиқариш кўпайтирилади.

Ҳамма турдаги газламалар ишлаб чиқариш 9220 миллион метрга, трикотаж буюмлар 922 миллион донага ва пойафзал 477 миллион жуфтга етказилмоғи керак. Айни маҳалда ана шу товарларнинг хилларини кўпайтиришга ва сифатини оширишга алоҳида эътибор берилади. Шу мақсадда енгил саноат корхоналаридаги пардозлаш цехларини реконструкция қилиш ва кенгайтириш кўзда тутилади, тағин ҳам юқори сифатли товарлар ишлаб чиқариш учун янги ускуналар ўрнатиш мўлжалланади.

(Давоми иккинчи бетда).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎРТОҚ А. Н. КОСИГИННИ СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Алексей Николаевич **Косигин** СССР Министрлар Советининг Раиси қилиб тайинлансин, СССР Олий Совети Президиумининг шу ҳақдаги 1964 йил 15 октябрь Фармони тасдиқлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. МИКОЯН.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.
Москва, Кремль, 1964 йил, 9 декабрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВНИ СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Никита Сергеевич **Хрушчев** кексайиб қолганлиги ва саломатлигининг ёмонлашганлиги сабабли уни СССР Министрлар Совети Раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг 1964 йил 15 октябрдаги Фармони тасдиқлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. МИКОЯН.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.
Москва, Кремль, 1964 йил, 9 декабрь.

А. Н. КОСИГИН ДОКЛАДИ

(Боши биринчи бетда).

Дон ва мойли экинлардан, қанд лавлаги, картошка ва сабзавотдан яхши ҳосил олинганлиги келгуси йилда озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни 1964 йилдагига нисбатан 10 процент кўпайтиришга имкон беради. Қанд-шакар ишлаб чиқариш 8 миллион 610 минг тоннагача ёки 25 процент, ўсимлик ёғи ишлаб чиқариш 2 миллион 147 минг тоннагача ёки 17 процент кўпайтирилади. Нон-булка ва кондитер маҳсулотларининг сифатини яхшилаш ва хилларини анча кўпайтириш, шунингдек балиқ маҳсулотларини ва бир қанча бошқа хил маҳсулотларни кўпроқ ишлаб чиқариш кўзда тутилади.

Халқ хўжалигининг эҳтиёжларини таъминламоқ учун транспорт ва алоқа воситаларининг ҳамма турларини янада ривожлантириш мўлжалланади. Темир йўл транспортини техника билан янада қайта қуроллантириш соҳасидаги ишлар давом эттирилади. Саноат транспортга кўп миқдорда янги тепловозлар, электровозлар ва бошқа хил замонавий техника етказиб беради.

Партия ва ҳукумат темир йўл транспортини реконструкция қилиш ҳамда уни буғ тортув кучидан электр ва дизель тортув кучига кўчириш программасини белгилаганларидан буён кўп вақт ўтгани йўқ. Совет Иттифоқидаги электрлаштирилган йўллар жаҳонда энг узун масофага чўзилган. 1965 йилда темир йўл транспортидаги бугун юк оборотининг қарийб 86 процентини электровозлар ва тепловозлар ташиб беради.

Қувур транспорти айниқса тез ўсмоқда. Келгуси йилда транспортнинг ана шу тури билан юклар етказиб бериш ҳажми деярли 35 процент кўпаяди. Бу эса темир йўлларни нефть ва нефть маҳсулотлари ташишдан анча бўшатиш имконини беради.

Саноат ва транспортда 1965 йилги план топшириқларини муваффақиятли бажариш илмий-техника ютуқларидан нечоғли тўла ва самарали фойдаланилишига, омманинг ижодий ташаббускорлиги ва активлиги нечоғли кенг авж олдирилиб, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг янгидан-янги резервлари ишга солиб юборилишига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Биз аминмизки, саноат ва транспортдаги ишчилар, инженерлар ва техниклар 1965 йил учун белгиланган топшириқларни муваффақият билан бажарадилар.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ— БИРИНЧИ ДАРАЖАЛИ МУҲИМ ВАЗИФА

Қишлоқ хўжалиги масалаларига ўтаман. Сўнгги йилларда қишлоқ хўжалигида белгиланган план топшириқлари бажарилмади. Қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишда жиддий хатоларга йўл қўйилди — колхозчиларнинг моддий манфаатдорлик принципи бузилди, маъмуриятчиликка, ташкилий жиҳатдан узлуксиз қайта қуришларга берилиб кетилди, шуларнинг ҳаммаси қишлоқ хўжалигининг аҳволига зарарли таъсир кўрсатди. Об-ҳаво шароити ниҳоятда ноқулай келганлиги сабабли ўтган йил қишлоқ хўжалигимиз учун айниқса оғир бўлди. Қишлоқ хўжалигининг қолоқлиги умуман мамлакат экономикасининг ривожланишига ва, жумладан аҳолини озиқ-овқат ва саноатни хом ашё билан таъминлашга таъсир кўрсатмасдан қолмади.

Бу йил деҳқончиликда баъзи ижобий натижаларга эришилди. Об-ҳаво шароити анча қулай келди. Дон, қанд лавлаги, кунгабоқар, пахта, картошка харид қилиш давлат планлари бажарилибгина қолмай, шу билан бирга анча ошириб ҳам бажарилди. Ана шу маҳсулотлар, шунингдек, сабзавот, мева, тамаки ўтган йиллардагига нисбатан анча кўп харид қилинди.

Ана шу ижобий натижаларни таъкидлаш билан бирга биз умуман қишлоқ хўжалигининг ва айниқса чорвачиликнинг қолоқлиги ҳали тугатилмаганлигини айтиб ўтишимиз керак. Бундай аҳволнинг сабабларидан бири шуки, қишлоқ хўжалигининг моддий техника базаси сўнгги йилларда мустаҳкамланган бўлса ҳам, лекин ҳали ҳам етарли даражада эмас. Бизнинг олдимизда қишлоқ хўжалигини тракторлар, замонавий машиналар, ўғитлар билан иложи борича тезроқ ёлчитиб таъминлашдан иборат жуда зарур вазифа турибди.

Ишлаб чиқаришни механизациялаш ва химиялаштириш қишлоқ хўжалигида маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва меҳнат унумдорлигини оширишнинг асосий омилларидан биридир.

Бизнинг саноатимиз 1965 йилда колхоз ва совхозларга ўтган йиллардагига нисбатан анча кўп машиналар бера олади. Совхоз ва колхозлар 240 мингта трактор, 80 мингта ғалла йиғиштирувчи комбайн ва қарийб бир ярим миллиард сўмлик бошқа хил қишлоқ хўжалик машиналари олишади.

Колхоз ва совхозларнинг энг муҳим вазифаси — техникадан яхшироқ фойдаланиш, меҳнатни пухта ташкил этиш, механизаторларнинг ўз меҳнати натижаларидан моддий манфаатдорлигини кучайтиришдан иборатдир. Шундай шароитдагина меҳнат унумдорлигини ошириш ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кескин кўпайтириш ва таннархини арзон қилиш мумкин. Аммо қишлоқ хўжалик машиналаридан қониқарсиз фойдаланилмоқда, машиналарни асраш ва уларга техника қарови ёмон уюштирилган.

1965 йилда колхоз ва совхозлар 1964 йилдагидан қарийб учдан бир ҳисса кўп минерал ўғит оладилар. Келгуси йилда бегона ўтларга ва ўсимликларнинг зараркунандаларига қарши курашиш учун химиявий воситалар етказиб бериш ҳам кўпайтирилади.

Қурилиш эҳтиёжлари учун қишлоқ хўжалигига анчагина маблағ ажратилади. Планда ишлаб чиқариш мақсадлари учун 1965 йилда 5,7 миллиард сўм, яъни ўтган йилдагидан 18 процент кўп капитал маблағ сарфлаш кўзда тутилган. Давлат колхозларга капитал қурилиш учун 1,5 миллиард сўм узоқ муддатли кредит беради. Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари ўзларининг резерв фондларидан бир қисмини қишлоқ хўжалигига қўшимча капитал маблағ сарфлаш учун ажратиш имкониятига эгадирлар. Бундан ташқари колхозларнинг ўзлари ўз маблағларидан капитал қурилишга талайгина пул сарфлайдилар деб кўзда тутилади.

1965 йилда ерларни суғориш ва захини қочириш соҳасида катта-катта ишлар бажарилиши керак. Болтиқ бўйи республикалари, Белоруссия, Украина Полесьеси ва РСФСРнинг қора тупроқ бўлмаган зонасидаги сернам ерларнинг захини қочириш муҳимлигини таъкидлаб ўтиш лозим. Бу районларда ишчи кучлари етарли бўлиб, иқлим шароитлари ҳам яхшидир. Бу жойларда сарфланган капитал маблағларнинг ўрни тезда қопланади.

1966 йилда мелиорация ишларини кенг миқёсларда авж олдириб юбормоқ учун тадқиқотчилик ва лойиҳалаш-қидириш ишларини бэрвақт ўтказиш керак. 1965 йилда Ўрта Осиёда ва бошқа сувли деҳқончилик районларида кенг миқёсдаги ирригация қурилиши давом эттирилади.

Сўнгги йилларда қўриқ ерларда янги совхозлар тузилди ва мамлакатнинг бир қанча областларидаги колхозларнинг бир қисми совхозларга айлантирилди. Ана шу хўжаликларнинг кўпи техника билан етарли даражада таъмин этилмаган, уларда ҳосилдорлик ва чорва маҳсулдорлиги паст бўлиб, маҳсулот таннархи баъзи жойларда жуда ошиб кетмоқда. Ана шу совхозларнинг моддий техника базасини мустаҳкамлаш, уларга кўпроқ капитал маблағ ажратиб бериш, систематик суръатда ёрдам кўрсатиш, уларни тезроқ рентабелли хўжаликларга айлантириш зарур. Бу — Иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари ва улардаги қишлоқ хўжалик органларининг энг муҳим вазифаларидан биридир.

Давлат бундан кейин ҳам қишлоқ хўжалигига сарфланадиган капитал маблағни кўпайтираверади. Ана шу маблағлардан самарали фойдаланилиши учун жавобгарликни кучайтириш лозим. Меҳнат унумдорлигининг қандай бўлиши, маҳсулот ҳажми қанча кўпайиши, маҳсулот таннархи қандай бўлиши ва капитал маблағлар қанчалик тез қопланиши лойиҳалаштириш даврида аниқ белгилаб олинмоғи керак. Баъзи раҳбарлар шундай масалаларни ҳал қилишга юзакичилик билан қараётганликлари учун, афтидан мана шу оддий ҳақиқатлар тўғрисида гапиришга тўғри келмоқда.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари қишлоқ хўжалигига ажратилаётган маблағлардан тўғри фойдаланилишини таъминлаб, бундай маблағларни биринчи галда кўпроқ арзон маҳсулот бера оладиган ва энг қисқа вақт ичида ўзини қоплайдиган хўжалик тармоқларига юборишлари мутлақо шарт.

Мамлакат учун биринчи даражали аҳамиятга эга бўлган дон хўжалигини ривожлантиришда сўнгги йилларда асосий озиқ-овқат экинларини, асосан буғдой ва жавдар етиштиришга эътибор сусайтириб юборилди.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати чорвачиликнинг қолоқлигидан ташвишланиб, уни тезроқ юксалтириш чораларини кўрмоқдалар. Бу борада ем-хашак базасини мустаҳкамлаш юзасидан амалий чоралар кўриш энг зарур вазифадир. Колхоз ва совхозлар ем-хашак етиштиришни кўпайтириш ҳамда табиий пичанзорлардан тўғри фойдаланиш соҳасида катта иш қилишлари керак.

Партия ва ҳукумат совхоз ва колхозларда жамоат ишлаб чиқаришини ривожлантиришга биринчи даражали аҳамият бериб, айни маҳалда колхозчилар, ишчи ва хизматчиларнинг шахсий ёрдамчи хўжалигига нисбатан жорий этилган нотўғри, асоссиз чеклашларни йўқотишни, мол боқаётган кишилардан олинадиган солиқни бекор қилишни зарур деб топдилар. Мол боқувчиларга концентрат емлар сотиш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Шунингдек, сут етиштиришдан қишлоқ хўжалик ходимларининг манфаатдорлигини кучайтириш мақсадида сутнинг давлат харид нархларини оширишга қарор қилинди. Шу билан бирга сут ва сут маҳсулотларининг мавжуд чакана нархлари ўзгармай, аслича қолаверади.

Асосий қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш миқдорлари планда ишлаб чиқаришнинг ўсишини назарда тутган ҳолда белгиланди.

Агротехника, экин майдонларининг структураси, чорва моллар боқиш масалалари ва қишлоқ хўжалигига доир бошқа масалалар юзасидан сўнгги йилларда масъулиятсизлик билан бир талай тавсиялар ва кўрсатмалар берилди.

Совхоз ва колхозлар, социалистик қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари давлат харид планларига асосланиб ишлаб чиқариш планларида экин майдонларининг ҳажмини ва энг қулай структурасини ҳамда чорвачиликни ривожлантиришдаги йўналишини ўзлари белгилаб олишлари мумкин ва керак.

Колхоз ва совхозларни моддий техника воситалари билан тағин ҳам тўлароқ таъминлаш, қишлоқ хўжалик ходимларининг ташаббускорлигини авж олдириш, уларнинг моддий ва маънавий манфаатдорлигини ошириш, шак-шубҳасиз, 1965 йилги планнинг муваффақиятли бажарилишини таъминлабгина қолмай, шу билан бирга бутун қишлоқ хўжалигининг кескин юксалишини ҳам таъминлайди.

Планда кўзда тутилган тадбирлар қишлоқ хўжалигининг қолоқлигини тугатишга ёрдам беради. Бироқ, мана шу катта ва мураккаб вазифани қисқа вақт ичида тўла ҳал қилиб бўлмайди.

Партия Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг қолоқлигини яқин йиллар ичида тўла тугатиш учун беш йиллик план лойиҳасида зарур капитал маблағлар, моддий ресурсларни, шунингдек қишлоқ хўжалигини юксалтириш чораларини кўзда тутишни СССР Госпланига топширдилар.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Социалистик экономикани ривожлантиришда капитал қурилиш катта роль ўйнайди. Давлат ҳар йили капитал қурилишга жуда кўп маблағлар сарфлайди. Ўтган олти йил ичида саноатга, транспортга, қишлоқ хўжалигига, уй-жой ва маданий-маиший қурилишга 200 миллиард сўмдан кўпроқ ёки Совет ҳокимиятининг бундан олдинги ҳамма йилларида сарфланганига деярли тенг келадиган миқдорда маблағ сарфланди. Шу олти йил ичида беш мингтадан кўпроқ йирик саноат корхоналари ишга туширилди, давлат асосий фондлари қарийб икки баравар кўпайди. Мавжуд асосий фондлар анча янгиланди.

1965 йил халқ хўжалик планида капитал қурилишнинг катта программаси мўлжалланган. 1965 йилда 1964 йилдагига нисбатан капитал маблағларнинг ўсишини қуйидаги рақамлар кўрсатиб турибди.

	1964 йилда ўсиш 1963 йилдагига нисбатан процент ҳисобида	1965 йилдаги ўсиш 1964 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
Сарфланадиган давлат капитал маблағларининг умумий ҳажми	6,8	11,3
Шу жумладан: қурилиш-монтаж ишлари	3,3	8,2
Асосий фондларнинг ишга туширилиши	7,4	11,8

Давлат томонидан сарфланадиган капитал маблағлар 38 миллиард 400 миллион сўмни ташкил қилади.

Қишлоқ хўжалигига, химия саноатига ва шу саноатлар билан боғлиқ бўлган тармоқларга шунингдек, енгил саноатга, озиқ-овқат ва балиқчилик саноатига, аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи корхоналар қуришга сарфланаётган капитал маблағларни кўпайтириш учун тағин ҳам юксак суръатлар белгилаб қўйилди. Қора ва рангли металлургияга ҳамда ёқилғи саноатига сарфланадиган капитал маблағ анча кўпайтирилади. Уй-жой қурилишига сарфланадиган капитал маблағларни кўпайтириш кўзда тутилмоқда.

1965 йилда жамики қиймати 38 миллиард сўмлик ёки бу йилдагига қараганда тўрт миллиард сўмликдан кўпроқ асосий фондларни ишга тушириш мўлжалланмоқда. Планда ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш юзасидан катта топшириқлар бериш кўзда тутилмоқда.

Бу йилдагига нисбатан 1965 йилда ишга тушириладиган қувватларни қора металлар прокатини ишлаб чиқариш соҳасида икки баравардан зиёдроқ, тракторлар ишлаб чиқариш соҳасида қарийб бир ярим баравар, пластмассалар ва синтетик смолалар ишлаб чиқариш соҳасида икки ярим баравар, химиявий толалар ишлаб чиқариш соҳасида 1,6 баравар ва трикотаж буюмлар ишлаб чиқариш соҳасида уч баравардан зиёдроқ кўпайтирилади. Саноатнинг бошқа тармоқларида ҳам кўпгина қувватларни ишга тушириш мўлжалланмоқда.

Сарфланадиган капитал маблағларнинг структураси бирмунча яхшиланади: қурилиш-монтаж ишларининг салмоғи камайтирилади, ускуналар сотиб олишга сарфланадиган маблағлар кўпайтирилади. Бу эса ишлаб турган корхоналарда эскириб қолган ускуналарни кенг миқёсда янгилашга имкон беради.

1965 йил планини муваффақиятли бажармоқ ва бундан буёнги йилларда анча катта ҳажмдаги капитал қурилишларни бажаришга ҳозирланмоқ учун лойиҳалаш, планлаштиришдаги ва қурилиш ишларини ташкил этишдаги катта камчиликларни йўқотиш зарур.

Лойиҳалаш ишининг аҳамияти жуда катта. Бизнинг жуда кўп лойиҳаловчи институтларимиз бор, бу институтларда 450 мингга яқин киши ишлаб турибди. Бизнинг лойиҳаларимиз асосида фақат СССРдагина эмас, шу билан бирга жаҳоннинг кўп мамлакатларида ҳам жуда мураккаб инженерлик иншоотлари қурилди. Шундай бўлса ҳам лойиҳалаш ишида камчиликлар ҳали кўп. Лойиҳалаш вақтида лойиҳаланаётган корхоналарнинг қувватлари, уларни жойлаштириш ва ишлаб чиқариш алоқалари техникавий, иқтисодий жиҳатдан кўпинча зарур бўлган даражада асослаб берилмайди, сарфланаётган капитал маблағларнинг қанчалик натижа бериши энг оптимал вариантларни танлаб олиш асосида ҳисоблаб чиқилмайди.

Баъзан биз иқтисодий жиҳатдан ўринли бўлиб чиқмайдиган объектларни қурмоқдамиз. Кўпгина қурилишларда лойиҳаларнинг турли жиҳатлари кўп марталаб ўзгартирила берилади, қурилиш қийматини белгилашда қўпол хатоларга йўл қўйилмоқда, бу эса кўпинча металларни ошириш томонига ўзгартиришларга олиб келмоқда. Ўтган йиллар ичида биз капитал қурилишга етти йиллик планда мўлжаллаганига қараганда кўпроқ маблағ сарфладик, аммо планда кўрсатилганидан камроқ қувватларни ишга туширдик.

Капитал қурилишнинг натижаларига ишга туширилган қувватларга қараб эмас, балки сарфланган маблағларнинг миқдорига қараб баҳо беришдек нотўғри практика шу вақтгача кенг қўлланилиб келмоқда.

Маълумки, партия ва ҳукумат бундай практикани қоралайдилар ва қурилиш ташкилотларининг планни бажарганликларига баҳо беришда уларнинг қувватларни, асосий фондларни ишга тушириш юзасидан белгиланган топшириқларни қанчалик бажарганликлари асосий кўрсаткич бўлиши лозимлигини неча марталаб таъкидладилар. Қурилиш ташкилотларининг фаолиятига баҳо беришдаги бу тартибга қаттиқ риоя қилиниши лозим. Капитал қурилишга сарфланган пулнинг ҳар бир сўми янги ишлаб чиқариш қувватларини энг кўп миқдорда ўстириши лозимлиги биз учун асосий вазифадир.

Тавсия қилинган, жумладан қишлоқ объектларига доир тавсия қилинган типовой, лекин қимматга тушадиган баъзи лойиҳаларни қайта кўриб чиқиб, улар орасидан энг тежамлиларини танлаб олиш керак. Масалан, чорвачилик биноларини қуришнинг смета қийматини ошириб юборишга асло йўл қўйиб бўлмайди. Бундай бинолар қуришдаги смета қийматининг ошиб кетаётганлигига кўп жиҳатдан сабаб шуки, бир қанча ҳолларда етарли равишда иқтисодий жиҳатдан асосланмай туриб, маҳаллий арзонроқ материаллар ўрнига темир-бетон конструкциялар қўлланилмоқда.

Лойиҳалаш ташкилотлари лойиҳаларнинг сифати ва қурилиш қийматининг камайтирилиши учун жавобгар бўлишлари лозим.

Капитал қурилиш планларини тузишда бу қурилишларни техника ва иқтисодий жиҳатдан асослаб беришни мутлақо шарт қилиб қўйиш лозим. Кўпинча унумсиз сарфларга сабаб бўладиган субъектив қарорларга йўл қўйиш ярамайди. Қурилиш қийматини кўп миқдорда қисқартиришга ва сарфланган капитал маблағлардан энг кўп натижа берадиган қилиб фойдаланишга имкон берадиган саноат комплексларини лойиҳалашни кенг жорий қилиш зарур.

Қурилишларнинг титул рўйхатларини тўғри тузиб чиқиш ҳамда моддий, молиявий ва меҳнат ресурсларини энг муҳим объектларга тўплаш катта аҳамиятга эга.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, планлаштирувчи органлар, шунингдек министрликлар ва идоралар титул рўйхатларини қисқа муддат ичида тасдиқлаб беришлари, қурилиш ва монтаж ишларининг графикларини, ускуналар ва материаллар етказиб бериш планларини тузиб чиқишлари керак. Бунда моддий техника ресурсларини 1965 йилда битказиладиган объектларда ҳамда 1966 йилда ишга туширилиши лозим бўлган энг муҳим объектларда тўплашни назарда тутиб шу ресурсларни марказлаштириш принципини изчиллик ва қатъият билан ўтказиш зарур. Шундай қилиш қувватларни ишга тушириш планини бажаришни таъминлашга ва қурилиш муддатларини реал қисқартиришга имкон беради.

Қурилишларнинг титул рўйхатларини кўриб чиқиш, келишиб олиш ва тасдиқлаш тартиби ўтган йил ҳаддан ташқари марказлаштириб ва мураккаблаштирилиб юборилди. Шунинг натижасида капитал қурилиш планларини ишлаб чиқиш ва аниқлаш ниҳоят даражада чўзилиб кетди.

Яқинда ҳукумат титул рўйхатларини тасдиқлашнинг янги тартибини белгилаб бу камчиликларни йўқотди. Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, министрликлар ва идоралар титул рўйхатларининг тўғри тузилиши ва тасдиқланиши учун жавобгардирлар.

Кўпгина қурилишларда қурилиш техникасидан етарли равишда фойдаланилмаётир — иш вақтининг кўп нобуд бўлишига йўл қўйилмоқда, ишчилар орасида қўнимсизлик ҳали ҳам катта. Қурилиш ташкилотларининг деярли ярмиси меҳнат унумдорлигини ошириш ва қурилиш қийматини камайтириш юзасидан берилган план топшириқларини бажармаётир. Қурилиш сифати ҳали ҳам паст, айниқса уй-жой қурилишининг сифати паст.

Қурилиш сифатини ошириш — бинокорларнинг энг муҳим вазифаларидан биридир. Бизда қурилиш жуда катта миқёсда олиб борилаётган бир вақтда қурилиш ишларининг сифатига нисбатан талабни бўшаштира олмаймиз. Қурилаётган корхоналар ва уй-жой бинолари бизнинг халқимизга жуда кўп йил хизмат қилиши лозим. Бироқ, қурилиш ишларининг, айниқса уй-жой қурилишидаги ишларнинг сифати кўпинча замонавий талабларга жавоб бермаётир ва қурилишнинг техникавий даражасига мос бўлиб тушмаётир.

Қурилиш сифатини яхшилаш вазифаларини ҳал қилишда енгиб бўлмайдиган қийинчиликлар йўқ. Бу вазифаларни ҳал қилишнинг ҳаммаси аввало лойиҳачилар ва бинокорларнинг ўзига, лойиҳалаш сифатига, қуриш, монтаж ва пардозлаш ишларини моҳирлик билан ташкил эта олишга, қурилиш техникаси ва материалларидан, шунингдек. ходимларни моддий рағбатлантириш учун мавжуд маблағлардан тўла фойдалана билишларига боғлиқ.

1965 йилги планда қурилишнинг индустриал методларини ривожлантириш учун мўлжалланган бинокорлик материаллари ва буюмларини ишлаб чиқаришни янада кенгайтириш кўзда тутилган. Бироқ, кўпгина иқтисодий районларда кейинги йилларда ғишт, майда бетон блоклар, гипс сингари маҳаллий бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни кескин камайтиришга йўл қўйилганлиги нотўғри иш бўлди. Маҳаллий материалларнинг ҳаммасидан айниқса қишлоқ қурилишида мақсадга мувофиқ фойдаланиш, ғишт заводларини ҳамда маҳаллий бинокорлик материаллари ишлаб чиқарадиган бошқа корхоналарни тартибга солиш, маҳсулотнинг сифатини яхшилаш ва улардан фойдаланишни кенгайтириш зарур.

Лойиҳалаш, капитал маблағлар сарфлашни планлаштириш, қурилишни ташкил этиш ишидаги камчиликларимиз оз эмас. Шу нарсани тўппа-тўғри айтиш керакки, биз ҳали ҳам секин қурмоқдамиз ва қурилишларимиз қимматга тушмоқда, ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш топшириқлари йилдан-йилга бажарилмай қолмоқда, битмай қолган қурилишларнинг ҳажми ҳали ҳам жуда кўп.

Айни вақтда шуни айтиб ўтиш керакки, кўпгина қурилиш ва монтаж ташкилотларининг коллективлари қурилишни тезлатишда катта муваффақиятларга эришдилар. Улар катта-катта корхоналарни яхши сифатли қилиб, ҳамда қурилиш ва монтаж ишларининг қийматини камайтириб, қисқа муддатларда қуриб бермоқдалар. Илғор бинокорлар коллективларининг иш тажрибаси капитал қурилиш соҳасида фойдаланилмасдан ётган катта резервларнинг борлигини бизга яққол кўрсатиб турибди.

Вазифа шуки, капитал қурилишдаги камчиликларни қисқа муддат ичида тугатиб, сарфланган капитал маблағларнинг натижа беришини кескин равишда оширишга эришиш, ишлаб чиқариш қувватларини ишга туширишни жадаллаштириш керак.

1965 ЙИЛДА ХАЛҚНИНГ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИ ОШИРИШ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Депутат ўртоқлар!

Биз мўлжаллаётган тарзда ишлаб чиқаришни ривожлантириш, ижтимоий меҳнат унумдорлигини ошириш ва миллий даромадни кўпайтириш 1965 йилги планнинг лойиҳасида халқ фаровонлигини ошириш суръатларини жадаллаштиришни кўзда тутишимизга имконият беради.

План лойиҳасини ишлаб чиқаётган вақтда партия Марказий Комитети ва ҳукумат халқнинг турмуш даражасини оширишга сарфланиши мумкин бўлган ресурслар масаласини ҳар томонлама кўриб чиқдилар ва 1965 йилда аҳолининг реал даромадларини ҳар бир кишига ҳисоблаганда етти процентдан зиёдроқ кўпайтиришни план лойиҳасида кўзда тутиш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Реал даромадлар мана шундай кўп миқдорда ўстирилади. Бу эса реал даромадларнинг 1965 йилдаги ўсиши 1959—1964 йиллардаги ҳар йилги ўртача ўсишдан икки баравардан зиёдроқ кўпайганлигини кўрсатади.

Халқ фаровонлигини ошириш йўллари ва усулларини планларимизда белгилар эканмиз, биз КПСС Программасининг қоидаларига оғишмай амал қилишимиз лозим. КПСС Программасида айтиладики, истеъмолнинг ижтимоий фондларининг роли ошиб борган ҳолда меҳнатга қараб ҳақ тўлаш социализм шароитида халқ эҳтиёжларини қондиришнинг асосий манбаи бўлиб қолаверади, социализм принциплари мана шуни тақозо қилади.

1965 йилда аҳолининг реал даромадлари асосан меҳнатга тўланадиган ҳақнинг кўпайтирилиши ҳисобига ўсиб боради. Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақини 4,5 процент ошириш мўлжалланади, ваҳолонки, кейинги олти йил ичида иш ҳақи йилига ўртача ҳисобда 2,4 процент ошиб борган эди. Шу билан бирга ишчи ва хизматчиларнинг сони бир йил ичида икки миллион 800 минг киши миқдорида кўпайиб 76 миллион кишига етади. Колхозчиларнинг колхозларнинг ижтимоий хўжалигидан оладиган даромадлари тағин ҳам кўпроқ миқдорда кўпаяди.

Саноатда, қурилишда, қишлоқ хўжалиги ва транспорт давлат корхоналарида ходимларнинг иш ҳақини ошириш ва тартибга солиш соҳасида кейинги йилларда катта иш қилинди.

СССР Олий Советининг бундан олдинги сессиясида ўқитувчилар, врачларнинг ҳамда аҳолига бевосита хизмат кўрсатувчи тармоқлардаги бошқа ходимларнинг иш ҳақини ошириш тўғрисида қонун қабул қилинди.

Олий Советга шуни маълум қилишим керакки, қонунга мувофиқ, меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шартлари 1964 йилнинг октябрида мамлакатнинг шимолий районларида аҳолига хизмат кўрсатувчи ҳамма тармоқлардаги ходимлар учун жорий қилинди. 1964 йил 1 ноябрдан бошлаб эса бутун мамлакатдаги маориф ва соғлиқни сақлаш ходимлари учун жорий қилинди. Натижада 9 миллиондан кўпроқ ходимнинг иш ҳақи ўртача ҳисобда 23-25 процент кўпайди.

Яна шу қонунга мувофиқ, 1965 йилнинг III кварталида уй-жой — коммунал хўжалик ходимларининг ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналаридаги ходимларнинг иш ҳақи оширилиши лозим, 1965 йилнинг IV кварталида эса аҳолига бевосита хизмат кўрсатувчи бошқа тармоқлардаги ходимларнинг иш ҳақи оширилиши лозим. Иш ҳақининг оширилган минимумини жорий қилишни ҳам шу муддат ичида тугаллаш мўлжалланган эди.

Партия Марказий Комитети ва ҳукумат бу тадбирларни тағин ҳам қисқа муддатлар ичида амалга ошириш имконияти масаласини кўриб чиқдилар. Иш ҳақи минимуми шу дамгача оширилмаган тармоқларда ходимларнинг ставкалари ва окладларини 1965 йил 1 январдан бошлаб ошириб белгиланган минимумга етказиш ҳақидаги таклиф Олий Совет тасдиқига киритилди. Шундай қилиб, халқ хўжалигида иш ҳақининг янги минимумини жорий қилиш 1965 йилнинг бошиданоқ ҳамма жойда тугалланади. Шу билан бир қаторда уй-жой — коммунал хўжаликда, савдо соҳасида ва аҳолига хизмат кўрсатувчи бошқа тармоқларда ишлаб турган ходимларнинг иш ҳақини оширишни ярим йил олдинроқ ўтказиш ва буни 1965 йилнинг декабри ўрнига 1965 йилнинг 1 майигача амалга ошириш таклиф қилинади.

Шу чоралар натижасида тўққиз миллиондан кўпроқ кишининг иш ҳақи планлаштирилган муддатдагига қараганда олдинроқ оширилади. Меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шартларини жорий қилиш муддатлари қисқартирилганлиги ҳисобига шу ходимларнинг иш ҳақи қўшимча равишда 890 миллион сўм миқдорида кўпаяди. Мана шу миқдордаги маблағ Олий Совет тасдиқига тақдим этилган 1965 йилги давлат бюджетининг харажатларида кўзда тутилган.

Партия Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети меҳнат унумдорлигини ошириш, ишлаб чиқариш натижаларини яхшилаш асосида ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақини ҳамда колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақни оширишга ва такомиллаштиришга бундан буён ҳам биринчи даражали аҳамият бераверадилар, шу билан бирга иш ҳақининг минимал миқдорини кўпайтиришга ҳам биринчи даражали аҳамият бераверадилар.

Ҳар бир ходимнинг ва коллективнинг юксак даражада унумли ва ҳалол меҳнати, умуман корхона ишининг умумий якунлари яхшиланганлиги моддий жиҳатдан рағбатлантириб турилиши лозим. Бу — иш ҳақи сиёсатидаги ва хўжалик ҳисобини ташкил этишдаги асосий вазифадир. Бу экономикани янада юксалтириш, халқ фаровонлигини ошириш ва меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашни кучайтириш манфаатларига мос бўлиб тушади.

Яқин давр ичида халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни бутун чоралар билан ҳар томонлама кўпайтириш билан бир қаторда савдо-сотиқни ва умумий овқатланишни, маданият муассасалари ва коммунал маиший корхоналар қуришни кенг ривожлантиришга катта эътибор берилиши лозим. Хўжалик қурилиши практикасида кўпинча хизмат кўрсатувчи тармоқларнинг роли камситиб қўйилади, уларнинг ролига етарли баҳо берилмайди. Бундай қилиш нотўғри. Хўжалик планларини тузаётган вақтда халқ турмушининг моддий даражаси ва маданий савияси ўса борган сари хизмат кўрсатувчи тармоқларга нисбатан аҳолининг талаблари орта боришини ҳисобга олишимиз ва шу талабларни қондириш тўғрисида ўз вақтида ғамхўрлик қилишимиз лозим.

Савдо-сотиқ ва умумий овқатланиш тўғрисида гапириб ўтаман. Савдо-сотиқда жиддий камчиликлар келиб чиқаётганлигига кўп жиҳатдан сабаб шуки, аҳолининг талабини тўла равишда қондирмоқ учун барча товарларимиз ҳали ҳам етарли эмас, албатта. Магазинлар етарли миқдорда қурилмаганлиги ускуналар ва савдони механизациялаш воситалари кам берилганлиги ҳам савдо-сотиқнинг аҳволига таъсир қилмоқда. Лекин савдо-сотиқнинг яхшиланиши кўп жиҳатдан савдо ходимларининг ўзларига ҳам — уларнинг ишга бўлган муносабатларига, ташаббускорликларига ва саботли бўлишларига, аҳолига хизмат кўрсатишнинг сифатига ҳам боғлиқ.

1965 йилда аҳолини товарлар билан таъминлаш тўғрисида нима дейиш мумкин?

Халқ истеъмол қиладиган молларни давлат ва кооператив савдоси орқали аҳолига сотиш 1964 йилда атиги 4,5 миллиард сўм миқдорида кўпайган бўлса, 1965 йилда 7 миллиард сўмликдан зиёдроқ кўпайтирилади.

Кийим-кечак, газламалар, пойафзал, рўзғор асбоблари, мебель, рўзғорга керакли электр асбоблар, радиоприёмниклар, телевизорлар, кир ювиш машиналари, соатлар, фотоаппаратлар ва бошқа кўпгина саноат моллари билан узлуксиз ва яхши савдо қилмоқ учун товар ресурсларимиз етарли миқдорда бор. Агар эндиликда ҳам айрим районларда шундай моллар билан савдо қилишда узилиш рўй берадиган бўлса, бунга шундай молларни ишлаб чиқариш учун керакли хом ашё ёки қувватлар етарли эмаслиги сабаб бўлмайди, балки шу молларни ишлаб чиқараётган корхоналарнинг ёки шу молларни аҳолига сотиш жавобгарлигини ўз зиммасига олган савдо ташкилотларининг ёмон ишлаганлиги сабаб бўлади, холос.

Маълумки, аҳолининг холодильникларга бўлган талабини шу вақтгача қондира олмадик. Ҳозирги вақтда биз холодильниклар ишлаб чиқаришни яқин йиллар ичида анча кўпайтирмоқ ва аҳолининг эҳтиёжини тўла қондирмоқ учун холодильниклар ишлаб чиқарадиган қувватларни кенгайтириш тадбирларини ишлаб чиқмоқдамиз. 1965 йилнинг ўзидаёқ аҳолига бир миллион 800 мингтадан кўпроқ ёки 1964 йилдагига қараганда 76 процент кўп холодильник сотиш мўлжалланмоқда.

Озиқ-овқат молларининг ресурслари 1965 йилда аҳолини нон, макарон, крупа, қанд, кондитер моллари, ўсимлик мойи, консервалар ва бошқа баъзи озиқ-овқат моллари билан узлуксиз таъминлаб туришга имкон беради. Шу билан бирга аҳолига оқ нон сотиш анча кўпайтирилади.

Картошка ва сабзавот бу йил ўтган йилдагига қараганда анча кўп тайёрланди. Картошка ва сабзавотни аҳолининг магазинлардан ҳамиша яхши сифатли ва зарур миқдорда сотиб оладиган бўлиши учун савдо ходимлари уларни яхши сақлашлари керак.

Аҳолини чорвачилик маҳсулотлари билан таъминлашдаги баъзи қийинчиликлар 1965 йилда ҳам бўлади. Ҳукумат махсус чораларни ишлаб чиқмоқда, аҳолини гўшт ва сариғ ёғ билан таъминлашни яқин вақт ичида яхшиламоқ учун бу тадбирларнинг бир қисми 1965 йилги планга ҳам киритилди.

Тикилган буюмларнинг баъзи турлари, газламалар, пойафзал ва бошқа саноат моллари ҳозирги вақтда корхоналарнинг складларида ва магазинларда ошиб ётибди. Ҳукумат шу молларнинг нархларини қайтадан белгилаб чиқишга қарор қилди ва 1965 йилнинг плани ва бюджетида шу мақсадлар учун анчагина маблағ — бир миллиард 300 миллион сўмга яқин пул ажратишни кўзда тутиб қўйди. Шундай қилиб аҳоли бу молларни бирмунча арзонроқ нархлар билан сотиб олиши мумкин. Харидорларга ўнғай бўлсин деб бу моллар махсус магазинларда сотиладиган бўлади.

Юқори сифатли янги буюмлар ишлаб чиқаришни ўзлаштириш кўпинча хийла қимматроқ материалларни қўллашни ва қўшимча сарфлар қилишни талаб этади. Бундай молларнинг чакана нархлари, айниқса, шу молларни ишлаб чиқаришни ўзлаштираётган дастлабки вақтларда бирмунча юқори бўлиши мумкин, албатта. Бироқ, кейинги вақтларда юқори сифатли янги молларнинг нархларини эмас, балки аллақачон ўзлаштирилган молларнинг нархларини сурати, формаси ўзгарди, деган ва шу каби баҳона билан ошириб юбориш ҳоллари содир бўлди.

Бу — қонунга хилоф ишдир. Молларнинг чакана нархларини оширишга қаратилган уринишларга асло йўл қўйилмайди, бундай оширишга йўл қўйган шахслар эса қаттиқ жавобгарликка тортилади.

Кооператив савдоси 1965 йилда янада ривожлантирилади. Колхозчиларнинг ёрдамчи хўжаликларини асоссиз чеклаш бекор қилинганлиги колхоз бозорларида сотиладиган молларнинг кўпайишига ва уларнинг нархи камайишига ҳеч шубҳасиз олиб келади.

Умумий овқатланишни яхшилаш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилиб туриш лозим. Умумий овқатланиш анча тез ўсиб бораётганлигига қарамай, бу иш ҳали ҳам яхши ташкил этилган эмас. Бу иш шундай ташкил қилиниши керакки, ошхона ёки кафега кирган одамлар лаззатли ва арзон овқат олиб ейиш билан бирга дам олиш имкониятига ҳам эга бўлсинлар. Заводлар ва фабрикалар ҳузуридаги, янги қурилишлардаги, колхозлар, совхозлар ва ўқув юртларидаги ошхоналарнинг ишларини ташкил этишга алоҳида эътибор бериш керак.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш кейинги вақтларда бирмунча яхшиланди. Бироқ, аҳолига маиший хизмат кўрсатишнинг ҳозирги даражаси бизни асло қаноатлантира олмайди. Аҳолига маиший хизмат кўрсатишни ҳозирги фан, техника ва ишлаб чиқаришнинг муваффақиятларидан фойдаланадиган ижтимоий фаолиятнинг йирик тармоғига айлантиришимиз лозим.

Дарҳақиқат, ҳозирги вақтнинг ўзида ҳам аҳолининг қўлидаги телевизорлар, радиоприёмниклар, фотоаппаратлар, велосипедлар ва рўзғор техникасининг бошқа буюмлари кўпайиб кетди. Шу билан бирга 1965 йилда маданий рўзғор буюмларини ишлаб чиқариш кескин равишда кўпайтирилади. Шу буюмларни яхшилаб ва тез ремонт қилдиришни таъминлаш зарур. Иш тўғри ташкил қилинган тақдирда бундай буюмларни ремонт қилиш аҳолига арзонга тушиши ва давлатга ҳам манфаатли бўлиши мумкин. Бироқ, бизда маиший хизмат кўрсатиш яхши ташкил этилган эмас ва одамларга кўпгина ўнғайсизликлар туғдирмоқда.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатишга доир, ҳатто, унчалик катта бўлмаган топшириқлар ҳам бажарилмаётганлигига тоқат қилиб бўлмайди. Кўпгина маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ва маҳаллий хўжалик органлари маиший хизмат кўрсатишга етарли эътибор бермайдилар, аҳолига хизмат кўрсатишни яхшилаш тўғрисида кам ғамхўрлик қилмоқдалар.

1965 йилда аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ишларининг ҳажмини 1964 йилдагига нисбатан 19 процент кўпайтириш мўлжалланади. Қишлоқ жойларида бу ишларнинг ҳажми бир ярим баравардан зиёдроқ кўпаяди. Кир ювиб берадиган корхоналар, ҳаммомлар, кийимларни химиявий усулда тозалаш ва рўзғор асбобларини ремонт қилиб бериш корхоналари айниқса кўпайтирилади ва кенгайтирилади.

Аҳолига хизмат кўрсатишнинг яхшиланишидан ходимларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш мақсадида бундай ходимларнинг меҳнатига маош тариқасида ҳақ тўлаш ўрнига бажарган иш учун тушган пулдан процент бериш йўли билан ҳақ тўлашни кенг миқёсда жорий қилишимиз, шунингдек маиший хизмат кўрсатувчи корхоналарни ремонт учун керакли бўлган зарур миқдордаги запас қисмлар ва материаллар билан таъминлашни планларда махсус равишда кўрсатишимиз лозим.

Турмушни яхшилаш соҳасида партия ва ҳукумат қўйган катта вазифаларни ҳал қилиш маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари бу ишга доимий эътибор беришларини талаб қилади. Аҳолининг турмуши тўғрисида ғамхўрлик қилиш уларнинг энг муҳим вазифасидир. Аҳолига маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш совет халқининг фаровонлигини ошириш тўғрисидаги умумий программанинг ажралмас қисмидир.

1965 йилги планнинг хусусиятларидан бири шуки, халқ маорифига, фан, маданият, соғлиқни сақлашга, физкультура ва спортга, социал таъминотга, социал страхованиега, кўп болали ва ёлғиз оналарга нафақалар тўлашга мўлжалланган харажатлар анча кўпайтирилди. Бу харажатлар 37,4 миллиард сўмни ташкил қилади. Бу эса 1964 йилдагидан 4,3 миллиард сўм кўп.

1965 йилда болалар боғчаларида ва ясилиларида 7,7 миллион бола тарбияланади. Бироқ, болалар муассасалари ҳали ҳам етарли эмас. Ҳукумат болалар боғчалари ва ясилилари қуришни жадаллаштириш чораларини кўради. Болалар ясилилари ва боғчаларида 1964 йилда 440 мингта янги ўрин очилган бўлса, келгуси йилда 500 мингта янги ўрин очилади. Болалар муассасаларида шу қадар кўп ўрин бизда ҳеч қачон бўлган эмас. Бундай тадбир биринчи марта амалга оширилмоқда.

1965 йилги планда меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини оширишга қаратилган яна бошқа бир қанча тадбирлар ҳам кўзда тутилди.

(Охири учинчи бетда).

А. Н. КОСИГИН ДОКЛАДИ

(Боши 1 ва 2- бетларда)

Ҳукумат халқ соғлиғини сақлашга катта аҳамият бериб, аҳолига медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш масаласини махсус кўриб чиқди. Дори-дармонлардан айрим турларининг чакана нархларини 1965 йил 1 январдан бошлаб камайтиришга қарор қилинди. Бундан ташқари, касалхоналарда ҳамда инвалидлар ва қариялар уйида даволанаётган беморлар учун текин бериладиган дори-дармонларга маблағлар сарфлаш нормалари қарийб 20 процент оширилди. Беморларнинг баъзи категорияларига амбулаторияларда даволаниш вақтида дориларни текин бериш кўзда тутилди.

Врачларнинг ва бошқа медицина ходимларининг иш ҳақи оширилганлиги билан бир қаторда бу тадбирларнинг амалга оширилиши аҳолига кўрсатилаётган медицина хизматининг сифатини янада яхшилашга ёрдам беради.

Ишчи ва хизматчиларга инвалидлик сабабли, шунингдек ўзининг боқиб турган кишисидан ажраб қолганлиги учун тўланадиган пенсияларнинг минимал миқдори ҳозирги вақтда қарилик учун тўланадиган пенсияларнинг минимал миқдоридан ҳали ҳам кам. 1965 йилнинг IV кварталида мана шу инвалидлик пенсияларининг ва боқиб турган кишисидан ажралиб қолганлиги учун тўланадиган пенсияларнинг минимал миқдори оширилади. Колхозчиларни пенсия билан таъминлаш тўғрисидаги қонунга мувофиқ, 1965 йилда 6,8 миллион колхозчи пенсия олади. Колхозчи аёллар хомиладорлик ва туғиш нафақалари оладиган бўлиб қоладилар.

Сизларга гапириб берилган материаллардан кўриниб турибдики, ҳукумат мана шу тадбирларнинг ҳаммасига 1965 йилги план ва бюджет лойиҳаларида қўшимча анча маблағ ажратишни кўзда тутган.

Партия ва ҳукумат уй-жой проблемасига алоҳида аҳамият бермоқдалар. Кейинги олти йил ичида мамлакатимиздаги аҳолининг тахминан учдан бири ўзларининг уй-жой шароитларини яхшилаб олдилар. Бироқ, уй-жойга бўлган талаб ҳали ҳам катта. Шу сабабли уй-жой қурилиши ҳажми кейинги икки-уч йил ичида камайтириб юборилганлигини ўринли деб ҳисоблаб бўлмайди. 1965 йилда уй-жой бинолари қуриш кўпайтирилади. Бунинг учун ажратилган ҳамма маблағлар ҳисобидан умумий сатҳи 84 миллион квадрат метрга тенг келадиган уй-жой бинолари қуриш кўзда тутилади. Ваҳолонки, бу йил умумий сатҳи 73,6 миллион квадрат метрга тенг келадиган уй-жой бинолари қурилди. 1965 йилда бундан олдинги йилларнинг ҳар биридагига қараганда ҳам кўпроқ ҳажмда уй-жой бинолари қурилади.

Уй-жойга бўлган эҳтиёж жуда катталигига қарамай, уй-жой қуриш планлари кейинги йилларда муттасил бажарилмай келаётганлигига эътиборни жалб қилиш керак. Зарур маблағ ва моддий ресурслар ажратилиб берган бўлса ҳам бу планлар бажарилмай қолмоқда.

Шаҳарларда қуриладиган иморатларнинг қаватларини камайтириш кейинги йилларда зўр бериб тавсия қилиниб келди. Бундай тавсиялар иқтисодий ҳисоб-китобга асосланган эмас. Шаҳарлардаги иморатларнинг қаватини камайтириш хўжалик жиҳатидан нотўғри ва кўп ҳолларда фойдасиздир.

Уй-жой биноларининг тежамли бўлиши ва аҳоли учун энг кўп ўнғайлик келтириши бундай биноларни қуришда асосий мезон қилиб олиниб, бу масалаларни Госплан ва Госстрой яқин вақт ичида синчиклаб кўриб чиқиши лозим.

Қурилиш ташкилотлари ва маҳаллий совет органлари 1965 йилда уй-жой бинолари қуриш планларини ҳеч сўзсиз бажармоқ учун ўзларининг қўлларидан келган ҳамма чораларни кўришлари лозим. Уй-жой бинолари қуриш соҳасида 1965 йилнинг планида давлатнинг халқ олдида ўз зиммасига олган мажбуриятлари албатта бажарилиши лозим.

Депутат ўртоқлар! Тажриба шуни кўрсатиб турибдики, халқ хўжалиги планларини бажариш вақтида қўшимча ресурслар ва бюджет даромадлари топилиб қолади. Партия Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети мана шу қўшимча ресурсларнинг ҳаммасини 1965 йилда қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш ҳамда аҳолининг моддий ва маданий эҳтиёжларини қондириш ишларига сарфлаш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Совет кишиларининг турмуши ва маишатини яхшилаш соҳасида бизнинг олдимизда турган ва ҳал қилиниши лозим бўлган зарур масалалар ҳали кўп. 1966—1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик планни тайёрлаш вақтида шу масалаларга биринчи даражада эътибор берилади ва совет халқининг фаровонлигини янада юксалтиришга доир махсус чоралар ишлаб чиқилади.

ИЛМИЙ-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ РЕЗЕРВЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ

Депутат ўртоқлар!

Социалистик экономикани ривожлантириш ва халқ фаровонлигини ошириш суръатлари фан-техника тараққиётини тезлаштиришга ва социалистик хўжаликнинг ички резервларидан бутун чоралар билан фойдаланишга таянган ҳолда жадаллаштирилмоғи лозим.

Ҳозирги замон шароитида илм-фанни ривожлантириш мамлакатимизда экономикани тараққий эттиришнинг ҳал қилувчи шартларидан бири бўлиб бормоқда. Илм-фаннинг ишлаб чиқаришга кўрсатаётган таъсири ва унинг халқ ҳаётининг ҳамма жиҳатларига ўтказаётган таъсири беқиёс даражада ошмоқда. Биз хўжалик планларини тузиш вақтида ҳозирги замон фани ва техникасининг ютуқларидан кенг ва атрофлича фойдаланишимиз лозим. Совет олимлари фан ва техниканинг етакчи тармоқларини ривожлантириш ишига катта ҳисса қўшдилар. Уларнинг муваффақиятлари Ватанимиз шуҳратини оширмоқда, совет халқи ўз олимлари билан ҳақли равишда фахрланмоқда.

Бизнинг мамлакатимизда илм-фанни ҳар тарафлама ривожлантиришга катта эътибор берилмоқда: халқ хўжалиги планларида илмий тадқиқотлар учун катта-катта маблағ ажратилмоқда. Партия ва ҳукумат бундан кейин ҳам олимларнинг самарали ишлашлари учун зарур шарт-шароитларни яратиб, уларнинг ижобий ташаббусларини, изланишларини рағбатлантира беради.

Истиқболли тадқиқотларни олиб боришда илмий кучлар халқ хўжалигининг энг муҳим тармоқларида техникани ғоят тараққий эттириш учун йўл очиб бераётган проблемаларни ҳал қилишга тўплаб қўйилмоғи керак.

Айни маҳалда илмий муваффақиятларни ишлаб чиқаришга тез жорий қилиш учун, химия, электроника, чала ўтказгичли техника, биология ва бошқа соҳаларда илм-фаннинг ривожланиши билан ҳозирдаёқ тайёрлаб қўйилган техника тараққиёти учун олимлар ва ишлаб чиқариш ходимлари зиммасига катта масъулият тушади.

Аҳолининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондиришда кўпроқ моддий неъматлар бера оладиган бўлишимиз учун илм-фан аҳллари кўп ишлар қилмоқлари керак.

1965 йилги план лойиҳасида фан ва техника ютуқларини халқ хўжалигига жорий қилиш тадбирлари кўзда тутилади. Бироқ, бу соҳада ҳали ҳамма имкониятлардан тўлиқ фойдаланилган эмас. Илмий тадқиқот ишларини планлаштиришда каттагина камчиликлар бор. Илмий тадқиқотлар натижасида олинган илғор, фойдали натижаларнинг ҳаммасидан ҳам планларимизда ўз вақтида фойдаланиляпти, деб бўлмайди, шу сабабдан илмий кашфиётлар ва техникавий ихтиролар кўпинча эскириб, ўзининг амалий аҳамиятини йўқотиб қўймоқда.

Фан ва техниканинг энг янги ютуқларидан қандай фойдаланилаётганлигини хўжалик планларига ва шу планларнинг бажарилишига баҳо беришда асосий мезонлардан бири қилиб олинса, яхши бўлур эди. Афсуски, саноатнинг кўпгина ходимлари ишлаб чиқаришни ўстиришнинг асосий манбаини ҳамон фақат янги-янги капитал маблағлар сарфлашдан иборат деб билмоқдалар ҳамда фан ва техника муваффақиятларини тезроқ жорий қилиш учун чинакам кураш олиб бормаётирлар. Бу муваффақиятлар янги капитал маблағ сарфлашга қараганда анча кўп самара бериши мумкин.

Фан-техника тараққиёти ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини тубдан яхшилаш ва унинг хилларини кўпайтириш учун янги имкониятлар очиб беради. Маҳсулот сифатини яхшилаш халқ хўжалигида энг асосий, энг муҳим вазифалардан бири бўлиб бормоқда. Экономикамиз ривожланишининг бутун бориши шуни тақозо этмоқда. Бу — ижтимоий меҳнат унумдорлигини оширишнинг асосий манбаларидан бири бўлиб, аҳолининг халқ истеъмоли товарларига ўсиб бораётган талабини қондиришнинг зарур шартидир.

Эндиликда маҳсулот сифати проблемаси янгича тарзда қўйилмоқда. Гап фақат ҳозиргача ўзлаштирилган буюмларнинг турлари сифатини яхшилаш устида эмас, балки фан-техника ютуқларини ва жамиятнинг ўсиб бораётган эҳтиёжларини назарда тутиб ишлаб чиқариладиган маҳсулотни систематик ва планли тарзда янгилаб бориш устида ҳам кетмоқда.

1965 йилги план лойиҳаси саноат ходимларини маҳсулот сифатини яхшилашга ундайди. Бироқ, бу ҳамир учидан патир, холос ва биз бу йўлда ҳали катта иш қилмоғимиз керак. Корхоналар планни бажариш жараёнида ўзлари ишлаб чиқаётган маҳсулотнинг сифати нуқтаи назаридан унга нисбатан ўсиб бораётган талабларни ҳисобга олишлари ҳамда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотни такомиллаштириш учун техника имкониятларидан фойдаланишлари керак. Корхоналар бозордаги аҳволни ва харидорларнинг ўзгариб бораётган талабларини яхшироқ ҳис қилиб турадиган бўлишлари учун корхоналар (ёки бирлашмалар) билан уларнинг маҳсулотини аҳолига сотаётган магазинлар ўртасида бевосита алоқалар ўрнатишни кенг йўлга қўймоқ лозим. Ишлаб чиқариш воситалари: машиналар, ускуналар, металл ишлаб чиқарувчи тармоқларда ҳам мол етказиб берувчилар билан истеъмолчилар ўртасида худди ана шундай бевосита алоқа ўрнатиш зарур.

Биз корхоналар ва раҳбар органларнинг фаолиятига, асосан, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот истеъмолчиларнинг талабларига қай даражада мос келаётганлигига, қай даражада сотилаётганлиги ва жаҳон техника даражасига қанчалик мувофиқ келаётганлигига қараб баҳо бериш зарур деб ҳисоблаймиз.

Корхоналарнинг раҳбарлари шуни билиб қўйишлари керакки, агар улар маҳсулот сифатини яхшилаш ғамида бўлмай, планни фақат миқдор кўрсаткичлари бўйича бажаришни кўзлай берсалар, уларнинг маҳсулотига талабдор топилмай, сотилмасдан қолса, улар етказилган зарар учун давлат олдида жавобгар бўладилар.

Маҳсулот сифатини яхшилаш учун курашда иқтисодий стимуллардан кенг фойдаланилади. Корхоналарнинг маҳсулоти сотилмаган ҳолда улар шундай маҳсулотни ишлаб чиқара бераётганликлари ва ўз харажатларини қоплаш учун бемалол пул олиб турганликлари сингари практикага бундан кейин йўл қўйиб бўлмайди. Бу тартиб ўзгартирилади. Улгуржи нарх шундай бўлиши керакки, халқ хўжалиги учун зарур ва иқтисодий жиҳатдан самарали маҳсулотни ишлаб чиқариш корхоналарга манфаатли бўлсин. Маҳсулот сифатини муттасил ошира бориш планларда кўрсатиб қўйилиши лозим.

Социалистик хўжалик системасининг афзалликлари ишлаб чиқаришни тезда қайта қуриш ва янгилаш имконини беради. Бизда малакали кадрлар, зарур техника бор ва биз маҳсулотимизнинг сифатини жамиятнинг ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондирадиган бўлишига эриша оламиз.

Биз яқин давр ичида меҳнат унумдорлигини ошириш суръатларини тағин ҳам кўп даражада жадаллаштиришга эришмоғимиз керак. Бу хўжалик қурилишимизнинг туб вазифаларидан биридир. Эндиликда бу вазифани ҳал қилиш халқ хўжалигида пропорцияларнинг тўғри бўлишини ва саноатнинг истиқболли тармоқлари тағин ҳам тезроқ ривожлантирилишини таъминлашга ҳам, шунингдек ҳар бир корхонада меҳнатни ва ишлаб чиқаришни илмий асосда ташкил этиш ҳамда моддий манфаатдорлик принципини изчиллик билан амалга оширишга ҳам боғлиқ.

1965 йилги план лойиҳасида 1964 йилдагига нисбатан меҳнат унумдорлигини ошириш, таннархни камайтириш ва социалистик корхоналарнинг даромадларини кўпайтириш юзасидан қуйидаги топшириқлар кўзда тутилади:

Меҳнат унумдорлигини ошириш:
саноатда 5,7 процент
қурилишда 6 процент

Ишлаб чиқариш ва муомила чиқимларини камайтириш натижасида тежаладиган жами пул 4,2 миллиард сўм

Давлат социалистик корхоналари даромадларининг ўсиши (фойда ва оборотдан олинадиган солиқ) 13,2 процент

1965 йилда саноатда меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан маҳсулот йил бўйи 70 процент кўпайтирилади.

Ҳозирги вақтда халқ хўжалигида ғоят катта моддий бойликлар борки, шу бойликлар ўлик мол бўлиб ётибди ва улардан на ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун ва на аҳолининг шахсий эҳтиёжларини қондириш учун фойдаланиляпти. Аввало қурилиш муддатлари кечга сурилиб кетганлиги ва капитал маблағлар сочиб юборилганлиги натижасида битказилмаган қурилиш ҳажмининг ҳаддан ташқари ошиб кетганлиги ана шундай бойликлар жумласига киради. Қурилишлар ва корхоналарда узоқ вақтлардан буён ўрнатилмай ва ишга солинмай келинаётган кўп миқдорда ускуналар бор.

1965 йилда нормативдан ортиқча запаслар ҳисобига 763 миллион сўмлик ускунани капитал қурилиш учун ишлатиш мўлжалланмоқда. Сотилмасдан корхоналарнинг омборларида йиғилиб қолган маҳсулот ҳам халқ хўжалигида жойини топиб ишлатилади.

Бизнинг шароитимизда битказилмаган қурилишлар, ускуналар, материаллар, хом ашё ва халқ истеъмоли товарларининг керагидан ортиқча ҳажмда тўпланиб қолишига чидаб бўлмайди. Бу — хўжаликнинг ривожланишига халақит беради, корхоналарнинг молиявий аҳволини оғирлаштириб қўяди ва катта-катта нобудгарчиликка олиб келади. Вазифа фойдаланилмаётган барча моддий бойликларни тезроқ ишга солиб юборишдан иборат.

Ривожланаётган хўжалик уни бошқариш системаси ва методларини тинмай такомиллаштиришни талаб қилади, шу билан бирга бу ишни омилкорлик билан олиб боришг, илғор тажрибани ҳар тарафлама ўрганиш ҳамда хўжалик ҳаётидаги янги, прогрессив ҳодисаларни ҳисобга олиш керак.

Халқ хўжалигини бошқаришда бир-бири билан параллел ҳаракат қилаётган органлар кўп. Бу нарса хўжаликка раҳбарлик қилиш принципларигагина зарарли таъсир кўрсатибгина қолмай, шу билан бирга мутлақо кераксиз равишда бир бирининг ишини такрорлаш, ишлаб чиқилаётган тадбирларни тинимсиз равишда ўзаро келишиб олиш ҳолларини туғдирмоқдаки, шунинг оқибатида қўйилган масалаларнинг амалда ҳал қилиниши кечга сурилиб кетмоқда.

Планлаштириш ва хўжаликни бошқаришнинг ҳозирги вақтда амалда бўлган системаси анча такомиллаштиришни талаб қилади. Гап демократик централизм принципларини янада ривожлантириш, планлаштиришни ташкил этишни тартибга солиш, хўжалик ва план органларининг ишидаги параллелчиликни тугатиш, топширилган иш учун ҳар қайси органнинг масъулиятини ошириш, ишлаб чиқаришнинг иқтисодий стимулларини бутун чоралар билан кучайтириш устида бормоқда. Партия Марказий Комитети ва ҳукумат бу масалани ўрганмоқда ва зарур қарорлар қабул қилади.

Иқтисодий проблемалар қатъий иқтисодий ҳисоб-китоб асосида ишлаб чиқилмоғи керак. Бизга чинакам иқтисод фани ва шу фаннинг экономикамиз ривожланишининг қонуниятларини тўғри акс эттирувчи ҳамда асосли қарорлар қабул қилиш имконини берувчи объектив хулосалари даркор.

Бизнинг иқтисод фанимиз хўжаликда иқтисодий омиллардан фойдаланиш зарурлигини исботлаб берибгина қолмай (бу эндиликда ҳаммага равшан), асосан тавсиялар ишлаб бериши, шу тавсияларни айрим корхона, ишлаб чиқаришнинг айрим тармоғи шароитида ва бутун халқ хўжалигида амалда қандай қўлланиш кераклигини айтиб бериши керак.

В. И. Ленин иқтисодий иш масалаларига катта аҳамият берган эди. У бундай деган эди: «Экономика тўғрисида кўпроқ гапирилсин, Лекин экономика тўғрисидаги гаплар «умумий» муҳокамалардан иборат бўлмаслиги лозим... Экономика тўғрисида гапирганимизда чинакам янги ҳаёт қуриш соҳасидаги фактларни тўплаш, яхшилаб текшириш ва ўрганиш маъносида гапиришимиз керак». (Асарлар, 4-нашр, 28-том, 93-бет).

Биз халқ хўжалигининг барча тармоқларидаги хўжалик ходимларидан экономикага ва техникага пухта ўйлаб раҳбарлик қилишни талаб қилишимиз зарур.

Халқ хўжалигига раҳбарлик қилишни насиҳатгўйлик қилиш деб ўйлаб юрган, чинакам амалий раҳбарлик қилиш ўрнига такаббурлик билан панд-насиҳат ўқиб юрган кишиларга қарши кескин кураш олиб бориш зарур.

Малакали ходимларнинг кўп вақтини бекорга ўтказиб юбораётган узундан-узоқ ва кераксиз мажлисларга барҳам бериш лозим.

В. И. Ленин хўжалик қурилиши масалаларида тадбиркор ва ишчан бўлишни, илмий асосда иш кўришни талаб қилган эди. У, қуруқ, бемаъни гаплардан кулган эди.

Планлаштириш соҳасида халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш планларини истеъмолчиларнинг заказлари асосида, саноат корхоналари билан савдо ташкилотлари ўртасида бевосита алоқалар ўрнатишни назарда тутиб тузиш зарурат бўлиб етилди. Планлаштиришнинг шундай тартибига кўчиш, шак-шубҳасиз, олға қараб силжиш бўлади, зотан заказларга таяниб тузилган планлар анча конкретлашиб қолади, хўжаликнинг ва аҳолининг эҳтиёжлари билан маҳкамроқ боғланган бўлади.

Биз халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарувчи саноатдагина эмас, шу билан бирга хўжаликнинг бошқа тармоқларида ҳам истеъмолчиларнинг заказлари асосида план тузиш йўлидан борамиз.

Хўжалик қурилишида хўжаликни планлаштириш ва унга раҳбарлик қилишда йўл қўйилаётган нуқсонлар билан боғлиқ бўлган камчиликлар мавжуд.

Шуни эътироф этиш керакки, бу камчиликлар ҳамма вақт ҳам ўз вақтида очиб ташланиб, лозим даражада танқид қилинаётгани йўқ. Кўпинча хўжасизлик фактлари тўғрисида лом-мим дейилмаяпти ва шундай фактларни йўқотиш чоралари кўрилмаяпти. Танқидий мулоҳазалар билан ҳисоблашмаётган ва ишни ҳамон эскичасига олиб бораётган раҳбарлар бор. Бунга тоқат қилиб бўлмайди. Бундай хўжалик ходимларини алмаштириш керак.

Бизнинг вазифамиз хўжалик қурилишида меҳнаткашларнинг активлигини бутун чоралар билан ошириш, ишдаги камчиликларни танқид қилишни авж олдириш ва бутун хўжалик ишларини яхшилашдан иборат.

Хўжаликка раҳбарликни ва планлаштиришни яхшилаш учун корхоналарнинг хўжалик ишларидаги мустақиллигини кенгайтириш ҳамда давлат плани топшириқларини бажаришнинг энг тежамли йўлларини танлаб олишда уларнинг масъулиятини ошириш, корхона директорлари, цех бошлиқлари ва мастерларнинг ҳуқуқларини кенгайтириш талаб қилинади. Турли-туман бюрократик ғовларга барҳам бериш ва корхоналарнинг майда-чуйда ишларига аралашавериш ҳолларини тугатиш мамлакат экономикасини янада юксалтириш ишида корхона коллективлари ва колхозларнинг ташаббускорлигини авж олдириш учун кенг йўл очиб беради.

Хўжалик ҳисобини жорий қилиш, иқтисодий жиҳатдан асосланган нархлар белгилаб қўйиш, фойда олишнинг ролини ошириш ҳамда яхши унумли меҳнат учун моддий жиҳатдан албатта ва муттасил рағбатлантириб туриш экономикамизни жадал юксалтиришнинг муҳим омилларидан биридир. Ҳозирги вақтда хўжалик ҳисоби фақат корхона доираси билан чекланиб қолмоқда, корхонанинг ўзида ҳам тўлиқ амалга оширилаётгани йўқ. Чинакам хўжалик ҳисобини экономикамизнинг ҳамма катта-кичик тармоқларига изчиллик билан жорий қилиш зарур. Хўжалик ҳисобини корхоналарда жорий қилишдан ташқари ишлаб чиқариш бирлашмаларига ҳам жорий қилмоқ керак.

Шундай аҳволни вужудга келтириш зарурки, бунинг натижасида корхонанинг ҳар бир ходими фақат ўз иш жойида ишлаб чиқаришда яхши самараларга эришишдан манфаатдор бўлибгина қолмай, шу билан бирга айни маҳалда бутун корхона ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятининг умумий натижаларини яхшилашдан ҳам моддий манфаатдор бўлсин.

Сўнгги вақтларда кўпгина олимлар, саноат, хўжалик ва план органларининг ходимлари хўжаликка раҳбарликни янада такомиллаштириш тўғрисидаги таклифларни матбуотимизда кўтариб чиқишди. Партия Марказий Комитети ва ҳукумат шу масалага катта аҳамият бериб, бу таклифларни кўриб чиқади ҳамда халқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш юзасидан зарур тадбирларни амалга оширади.

СОВЕТ ТАШҚИ СИЁСАТИНИНГ ВАЗИФАСИ КОММУНИСТИК ҚУРИЛИШ УЧУН ТИНЧ ШАРОИТ ТАЪМИНЛАБ БЕРИШДИР

Депутат ўртоқлар!

Совет ҳукумати ташқи сиёсатининг баъзи масалаларига тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

Социализм ва коммунизм қуриш учун тинч шароит таъминлашни, янги жаҳон урушининг олдини олишни бизнинг ҳукуматимиз ташқи сиёсат соҳасида ўзининг асосий вазифаси деб билади. Давлатимизнинг ташқи сиёсат йўли социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг жипслигини мустаҳкамлашга, революцион озодлик ҳаракатларини қўллаб-қувватлашга ҳамда Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги мустақил давлатлар билан ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган йўлдир. Бу йўл тинчликни мустаҳкамлаш ва халқаро кескинликни юмшатиш, турли социал тузумдаги давлатлар ўртасида тинч-тотув яшаш принципларини изчиллик билан ўтказиш йўлидир.

Партиямиз ва Совет ҳукумати ўтказиб келаётган ленинча тинчлик сиёсати кийин синовларга неча марталаб бардош берди. Империалистик кучларнинг барча кирдикорларига қарамай, тинч-тотув яшаш идеялари одамлар онгига ва халқаро муносабатлар практикасига тобора чуқур кириб бормоқда. Худди шунинг учун ҳам халқаро кескинликни бирмунча юмшатишга, ядро билан қуролланиш пойгасини тўхтатишга қаратилган биринчи битимларни тузишга эришиш мумкин бўлиб қолди. Совет Иттифоқининг кўпгина давлатлар билан муносабатлари яхшиланди, ташқи савдо анча кенгайди.

Эндиликда мустаҳкам тинчликка тўппа-тўғри ва осон йўл очилди, деб ўйлаш нотўғри бўлур эди. Халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга йўл қўймаслик, халқларнинг ўз турмушларини ўзлари хоҳлаганларича қуришларига халақит бермоқ учун империалистик реакция ва милитаризм кучлари ҳамма чораларни кўрмоқда. Мана шундай мураккаб вазиятда биз совет кишиларининг тинч меҳнатини ва қардош социалистик мамлакатларнинг хавфсизлигини маҳкам ҳимоя қилмоқ учун зарур нарсаларнинг ҳаммасига эга бўлган Қуролли Кучларимизнинг жанговар қудрати тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилишимиз лозим. Совет ҳукумати империалистларнинг иғвогарликларига зарба бериб келмоқда ва халқаро кескинликни янада юмшатишга ҳормай-толмай ҳаракат қилмоқда.

Давлатлар қўлида бўлган қурол-яроғларни, шу жумладан ядро қуролини ҳам батамом йўқотиш ялпи тинчликни таъминлайдиган энг яхши гарантиядир. Ҳарбий техника мислсиз ривожланиб кетган, давлатларнинг яроғ-аслаҳа омборларида оммавий қирғин қуролларининг мавжудлиги янги жаҳон урушининг олдини олишни барча халқларнинг ҳаётий эҳтиёжига айлантириб юборган ҳозирги замонда мана шундай қилиш айниқса катта аҳамиятга эга. Янги жаҳон уруши жуда катта офат келтирган бўлур эди. Ҳатто кескинликнинг сақланиб қолиши, қуролланиш пойгасининг давом эттирилиши инсониятга қимматга тушмоқда. Ер куррасининг кўп районларида одамлар очлик, қашшоқлик ва касаллик азобини тортаётган бир вақтда, жуда кўп миқдордаги моддий бойликларни исроф қилишга олиб келмоқда. Уруш ва тинчлик масалалари миллион-миллион кишилар учун ҳаёт-мамот масалаларидир. Халқларнинг келажаги ва уларнинг турмуш шароитини яхшилаш имконияти шу масалаларнинг ҳал қилинишига кўп даражада боғлиқдир. Шу сабабли бу масалалар жаҳон жамоатчилигининг диққат марказида турибди ва бутун дунё халқларини ташвишга солмоқда. Халқлар давлат арбобларининг, сиёсий арбобларнинг ва ҳукуматларнинг тинчлик тақдири учун, инсониятнинг келажаги учун ўз зиммаларидаги юксак масъулиятни чуқур ҳис қилишларини талаб этмоқда. Мана шундай шароитда Совет ҳукумати ёппасига ва батамом қуролсизланиш учун курашни ташқи сиёсат соҳасидаги ўз фаолиятининг асосий йўлларидан бири деб ҳисоблайди.

Қуролсизланиш халқаро конференциялардаги самарасиз нутқларнинг темаси бўлиб қолмаслиги лозим. Бизнинг мақсадимиз шуки, қуролсизланиш идеялари ва планлари амалга оширилсин деймиз ва бу жуда муҳим проблемани ҳал қилишнинг турли йўлларини қидиришга тайёрмиз. Бу хусусда бизнинг қатъий кесиб қўйган фикримиз йўқ. Ёппасига ва батамом қуролсизланишни амалга оширишга интилиш билан бирга, қуролланиш пойгасини лоақал тўхтатиб тура оладиган чоралар кўрилишини ҳам талаб қилмоқдамиз.

Халқаро кескинликни янада юмшатиш ва қуролланиш пойгасини чеклаб қўйиш чоралари тўғрисидаги конкрет таклифларни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг ҳозирги сессияси муҳокамасига киритишни Совет ҳукумати бизнинг делегациямизга топширди. Совет Иттифоқи, жумладан, йирик давлатларнинг ҳарбий бюджетларини янада қисқартириш масаласига катта аҳамият бермоқда. Бундай қилинаётганлиги тасодифий эмас. Давлатлар, ҳақиқатан ҳам, қуролланиш пойгасини тўхтатиб туриш йўлидан бормоқчи бўлсалар, у ҳолда ҳарбий харажатларни йилдан-йилга қисқартира бериш — бунинг учун мос бўлиб тушадиган чорадир.

Совет ҳукумати Совет Иттифоқининг мудофаа харажатларини янада қисқартириш масаласини кўриб чиқди. СССР Министрлар Совети СССРнинг Қуролли Кучларига қилинадиган харажатларни 500 миллион сўм миқдорида камайтиришни 1965 йилги бюджетда кўзда тутилсин, деган таклифни сизларнинг муҳокамангизга киритади. АҚШ ҳукуматининг вакиллари Қўшма Штатлар ҳукуматининг планлари тўғрисида бизга тегишли баёнотлар бердилар. Шу баёнотлардан маълум бўлишича, АҚШ ҳукумати ҳам 1965/66 бюджет йилида ўзининг ҳарбий харажатларини қисқартирмоқчи.

Бинобарин, келаётган йилги бюджетда Совет Иттифоқининг ҳарбий харажатларини қисқартириш ва АҚШда ҳарбий харажатларнинг қисқартирилиши кутилаётганлиги халқаро кескинликни камайтириш йўлида қўйилган муайян ижобий қадамдир.

Жаҳондаги 115 давлат қатнашаётган катта форум бўлмиш Бирлашган Миллатлар Ташкилоти халқаро хавфсизлик учун курашда зўр роль ўйнаши лозим. Актуал халқаро проблемаларни Бош Ассамблея сессиясида кўриб чиқишга халақит бермоқ учун кейинги вақтларда ҳаракат қилиб кўрилди ва Ғарб давлатларининг айби билан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бошига тушган молиявий қийинчиликлардан бир баҳона тариқасида фойдаланилди. Тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш ишида тенг ҳуқуқли халқаро ҳамкорлик органи бўлган Бирлашган Миллатлар Ташкилотини мустаҳкамлаш позициясида Совет Иттифоқи қатъий турибди ва бизнинг бу йўлимизни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг аъзолари бўлган давлатларнинг кенг доираси қўллаб-қувватламоқда.

Европада хавфсизликнинг мустаҳкам гарантиясини вужудга келтириш тинчликни мустаҳкамлашнинг жуда муҳим шартидир. Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш ва Германия проблемасини тинч ҳал қилиш масаласида бир битимга келиш зарурлигини Европа халқлари ҳамиша ҳис қилмоқдалар, чунки Германия сулҳ шартномаси тузилмаганлиги Европа марказидаги бутун вазиятга айниқса зарарли таъсир ўтказмоқда ва келгусида жуда жиддий оқибатларга сабаб бўлиши мумкин.

НАТОнинг кўп томонлама ядро кучларини вужудга келтиришга тайёргарлик ишлари Ғарбда авж олдириб юборилганлиги сабабли, аҳвол тағин ҳам кўпроқ мураккаблашмоқда. Бундай планлар амалга оширилганида қандай оқибатларга олиб келган бўлур эди? Бундай планлар амалга оширилганлиги натижасида Европа хавфсизлигига путур етказилган бўлур эди, ядро қуроли яна бошқа давлатлар қўлига ўтиб қолган бўлур эди, Германия Федератив Республикаси ҳақиқатда ядро қуролига шерик қилиб қўйилган бўлур эди. Германия Федератив Республикасида эса реваншчилар ва милитаристлар ташқи сиёсат йўлига катта таъсир ўтказмоқдалар, иккинчи жаҳон урушининг якунларини ревизия қилишни, Европада вужудга келган чегараларни қайта кўриб чиқишни талаб этмоқдалар.

Бошқа социалистик мамлакатлар каби Совет Иттифоқи ҳам НАТОнинг кўп томонлама ядро кучлари вужудга келтирилишига қарши кескин кураш олиб бормоқда ва бу курашни давом эттираверади. Вужудга келган вазиятни ҳисобга олиб, Совет ҳукумати Варшава шартномасининг қатнашчилари бўлган ва Европада хавфсизликнинг таъминланишидан ниҳоят даражада манфаатдор бўлган давлатлар билан маслаҳатлашиб олиш мақсадга мувофиқ бўлур эди, деган фикрга қўшилади.

Совет Иттифоқи халқаро низоли масалаларни тинч йўл билан ҳал қилишга ҳамиша тарафдор бўлиб келмоқда. Биз Ғарб давлатлари билан музокаралар олиб боришни талаб қилмоқдамиз ҳамда низоли масалаларни бартараф қилмоқ учун зўр бериб ва сабр-матонат билан ҳаракат қилишга тайёрмиз. Бунинг учун, ўз-ўзидан маълумки, бизнинг музокарадошларимиз ҳам тинчлик ишига манфаатли бўладиган қарорларга келиш йўлини излашни ҳақиқатан исташлари зарур.

Биз Америка Қўшма Штатлари билан муносабатларни ривожлантириш тарафдоримиз. Бу йўлда, гарчи унча катта бўлмаса ҳам, ҳар ҳолда бирмунча силжиш бошланди. Бу силжишни мустаҳкамлаш ва давом эттириш зарур. Бизнинг фикримизча, бунинг учун низоли сиёсий масалаларни ҳал қилиш чораларини қидириш соҳасида ҳам, шунингдек ҳар иккала мамлакатнинг иқтисодий, маданий ва илмий алоқа қилишлари соҳасида ҳам имкониятлар бор.

Англияда лейбористлар партияси орадан 13 йил ўтгач яна ҳокимият тепасига чиқиб олди. Бу партиянинг раҳбарлари Буюк Британия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатларни яхшилашга кўмаклашиш истагида эканликларини неча марталаб гапирдилар. Биз бу гапларга диққат ва эътибор билан қарадик, биз ҳам мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликни, шу жумладан, иқтисодий соҳадаги ҳамкорликни ҳам йўлга қўйишга кўмаклашишга тайёрмиз.

Францияга нисбатан сиёсатимизда шунга асосланиб иш олиб бормоқдамизки, Европа қитъасидаги иккита энг катта давлат бўлган Совет Иттифоқи ва Франция зиммасида Европадаги хавфсизлик учун зўр масъулият бор. Совет — Француз муносабатларини янада ривожлантириш истиқболлари мавжуд. Буни, жумладан, СССР билан Франция ўртасида 1965—1969 йилларга мўлжалланган узоқ муддатли савдо битими шу йил 30 октябрда имзоланганлиги кўрсатиб турибди.

СССРнинг Афғонистон ва Финляндия билан муносабатлари яхши ривожланмоқда. Совет Иттифоқи Италия, Япония, Швеция, Дания, Норвегия, Австрия, Туркия, Эрон, Греция ва бошқа капиталистик мамлакатлар билан ҳам ўз алоқаларини янада ривожлантира беришга тайёр. Шу билан бирга, Совет ҳукумати сиёсий соҳада ҳам, иқтисодий соҳада ҳам мазкур давлатлар билан муносабатларни мустаҳкамлашга интила беради.

Совет Иттифоқи билан капиталистик мамлакатлар ўртасида чинакам катта ва ўзаро манфаатли савдо-сотиқ кенгайиб кетиши мумкин деб ҳисоблаймиз.

Агар Ғарб биз билан ўзаро манфаатли шартлар асосида кенг савдо-сотиқ қилишни ҳақиқатан истаса, совет бозорининг ҳажмини ҳам, шунингдек Ғарб мамлакатларини қизиқтираётган хом ашёларни, ускуналарни ва бошқа молларни Совет мамлакатидан етказиб беришни ҳам анча кўпайтириш мумкин бўлур эди. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг етти йиллик плани бажарилиб бўлаётган ва Совет Иттифоқи бундан буёнги беш йиллик давр учун ўз экономикасини планлаштиришга киришаётган ҳозирги вақтда савдо-сотиқни ривожлантириш имкониятларини планларимизда акс эттириш ва тегишли тармоқларга қўшимча капитал маблағлар сарфлаш мумкин бўлур эди. Бу эса Совет Иттифоқининг Ғарб мамлакатлари билан савдо муносабатларини мустаҳкам негизга асослантирган бўлур эди, узоқ муддатларга мўлжалланган савдо битимларини тузиш имкониятини берган бўлур эди.

Турли социал тузумдаги давлатлар ўртасидаги алоқалар нақадар кенг ва хилма-хил бўлса, биз самарали халқаро ҳамкорлик ўрнатишга шу қадар кўпроқ яқинлашамиз.

Ҳозирги вақтда Ғарбдаги баъзи давлатларнинг халқаро кескинликни юмшатиш манфаатларига зид келадиган ҳаракатлар қилаётганликлари, қўпол равишда ўзбошимчалик қилаётганликлари сингари фактларга дуч келмоқдамиз.

Конгода кейинги вақтларда бўлиб ўтган воқеалар бутун дунёни жуда ғазаблантирди. Бу воқеалар Африкани мустамлакага айлантириб қул қилиш тарихининг энг шармандали саҳифаларини эслатади. Совет ҳукумати ва мамлакатимизнинг жамоатчилиги Бельгия ва АҚШнинг Конгодаги интервенциясини кескин равишда қоралайдилар.

Совет ҳукумати Кариб денгизи районидаги, Шарқи-Жанубий Осиёдаги ва жаҳоннинг бошқа районларидаги воқеаларнинг ривожланишини диққат билан кузатиб турибди, чунки агрессив империалистик доираларнинг шу жойлардаги ҳаракатлари вазиятни кескинлаштириб юбормоқда. Қардош социалистик мамлакатларнинг — Вьетнам Демократик Республикаси ва Куба Республикасининг тақдирига Совет Иттифоқи индамай қараб туролмайди, деб билдиради. Агар агрессорлар шу мамлакатларга қўл кўтарсалар, Совет Иттифоқи шу қардош социалистик мамлакатларга зарур ёрдам кўрсатишга тайёр.

Ғарб давлатлари раҳбар арбобларининг халқаро кескинликни юмшатишни, СССР билан муносабатларни яхшилашни, давлатлар ўртасида ишончни мустаҳкамлашни истаймиз деган гапларини кўп марталаб эшитишга тўғри келмоқда. Агар бу гаплар ўша Ғарб давлатларининг амалий ҳаракатларига зид бўлиб чиқмаганида эди, бундай гапларни фақат табриклаш мумкин бўлур эди. Жаҳоннинг бошқа районларида ҳарбий иғвогарлик сиёсати ўтказиб келинаётган бир вақтда Совет Иттифоқи билан муносабатларни яхшилаш мумкинлигига умид қилиб бўлмайди. Совет ҳукумати очиқ ва равшан қилиб шуни айтадики, ҳамма давлатлар кимнинг дўсти бўлишларидан ва қайси қитъада — Европада, Осиёда, Африкада ёки Латин Америкасида — жойлашганликларидан қатъи назар, улар халқаро кескинлик юмшаганлигининг самараларидан фойдаланишлари лозим.

Биз мамнуният билан шуни айтишимиз мумкинки, Осиё ва Африкадаги мустақил давлатларнинг кўпчилиги билан Совет Иттифоқи мустаҳкам дўстона муносабатлар боғлаб олди. Осиё ва Африкадаги миллий-озодлик ҳаракати йилдан-йилга тобора янги муваффақиятларга эришмоқда. Африка қитъасида бизнинг Халқ Жазоири, Бирлашган Араб Республикаси, Гана, Гвинея, Мали ва бошқа мамлакатлар сингари яхши дўстларимиз бор. Ҳиндистон, Индонезия ва Цейлон билан муносабатларимиз йилдан-йилга тобора кенгаймоқда ва самарали бўлиб қолмоқда. Латин Америкасидаги баъзи мамлакатлар билан муносабатларимиз яхшиланиб бормоқда.

Депутат ўртоқлар! Социалистик мамлакатлар коммунизм идеяларининг ғалабаси учун, бутун дунёда тинчлик учун курашда бизнинг энг яқин дўстларимиз ва сафдошларимиздир. Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларида халқаро муносабатларнинг социалистик интернационализмга, қардошларча дўстликка, кенг ҳамкорликка ва ўзаро ёрдамлашишга асосланган янги типи вужудга келди. Совет ҳукумати бу муносабатларнинг ҳамиша тенг ҳуқуқлилик, суверен ҳуқуқларни ҳурматлаш ва ҳар бир мамлакатнинг манфаатларини бутун ҳамдўстлик манфаатлари билан тўғри қўшиб олиб бориш намунаси бўлиб қолишига интилмоқда. Бундай муносабатлар осонлик билан вужудга келмайди, ўз-ўзидан туғилмайди. Лекин биз шу нарсага жуда аминмизки, социалистик мамлакатларнинг дўстлиги ва жипслиги доимо мустаҳкамлана беради, уларнинг сиёсий ва иқтисодий ҳамкорлиги янги чўққиларга кўтарила беради.

Барча социалистик давлатлар ўртасида кенг иқтисодий алоқаларни янада ривожлантиришга катта аҳамият бермоқдамиз. Қардош мамлакатларнинг иқтисодий ҳамкорлиги ўса борган сари, жаҳон социализм системаси замиридаги афзалликлардан тўлиқроқ фойдаланила беради. Буни социалистик мамлакатларнинг халқаро иқтисодий ташкилоти бўлган Ўзаро иқтисодий ёрдам кенгашида халқ хўжалик планларини координациялаш ва ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш соҳасида олиб борилаётган жиддий иш кўрсатиб турибди. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг аъзолари бўлган мамлакатлар ўртасида ташқи савдо кенгайиб бормоқда.

Социалистик мамлакатлар ўртасида иқтисодий ҳамкорликни ҳар томонлама ривожлантиришнинг яхши истиқболлари бор. Бундай ҳамкорликнинг натижалари шу ҳамкорликда қатнашаётган мамлакатларга тобора катта фойда келтира беради ва жаҳон социализм системасини мустаҳкамлашга ёрдам бера беради.

Сизларни ишонтириб шуни айтишим мумкинки, ўртоқлар, социалистик ҳамдўстликнинг бирлигини ва жипслигини марксизм-ленинизм принциплари асосида мустаҳкамламоқ учун ҳамма чораларни кўришни партиямиз ва Совет ҳукумати ўзининг биринчи даражали вазифаси деб ҳисоблайди.

Депутат ўртоқлар!

Халқаро майдонда Совет Иттифоқининг обрўйи ва таъсири доимо ўсиб бормоқда, деб айтиш учун қўлимизда ҳамма асослар бор. Давлатимизнинг овозига ҳамма жойда қулоқ солмоқдалар. Совет ташқи сиёсати катта ва масъулиятли вазифаларни муваффақиятли ҳал қилмоқда. У, коммунистик жамият вужудга келтириш устида тинч шароитда ишлаш имкониятини совет халқига таъминлаб бериб, тинчликни сақлаб қолишга актив ёрдамлашмоқда.

Бизнинг кучимиз кўпаймоқда ва ўсмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг шу йил октябрь ва ноябрь ойида бўлиб ўтган Пленумлари қабул қилган қарорлар барча совет кишиларининг коммунистик қурилишда ижодий ташаббус кўрсатишлари ва актив қатнашишлари учун кенг имконият очиб берди.

1965 йилги халқ хўжалик плани—етти йиллик охирги йилининг плани халқимиз олдига Коммунистик партия қўйган мақсадларга эришиш йўлида олға қўйилган яна бир янги қадам бўлади. Бу план мустаҳкам ва реал негизга асосланиб қурилди ҳамда саноат корхоналари, қурилишлар, колхозлар ва совхозларнинг ходимлари олдига, барча совет кишилари олдига катта ва муҳим вазифалар қўяди. Партиямиз Марказий Комитети ва Совет ҳукумати Коммунистик партия атрофига маҳкам жипслашган бизнинг халқимиз бу вазифаларни ҳал қилмоқ учун бутун куч ва билимларини сарфлайди ва бу вазифаларни ўз меҳнати билан муваффақиятли равишда амалга оширади, деб ишонадилар.

(Ўртоқ А. Н. Косигиннинг доклади зўр эътибор билан тингланди ва бир неча марта қарсаклар билан бўлиниб турди).

САМАРҚАНДЛИКЛАРНИНГ УЛКАН ҒАЛАБАСИ

Ҳорманг энди, самарқандлик азаматлар! Бу йил чиндан ҳам катта жасорат, қаҳрамонлик кўрсатиб ишладингиз. Табиий офат ва бошқа қийинчиликлар ғалабага бўлган иродангизни озгина бўлса ҳам бука олмади. Сизлар бир ёқадан бош чиқариб, партия ташкилотларининг раҳбарлигида ҳамма қийинчиликларни мардонавор енгдингиз. Офарин, қадимий ва ҳамиша навқирон самарқандлик довюрак пахтакорлар!

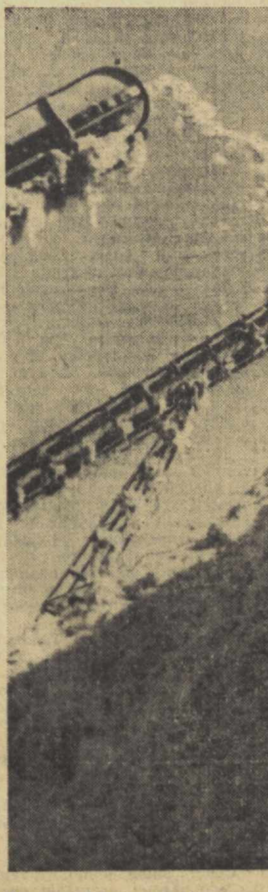

Суратда: Булунғур районидаги Жомбой пахта тозалаш заводи ҳузуридаги қабул пунктида.

Ғ. Алиев фотолари.

ҚАҲРАМОНОНА МЕҲНАТ САМАРАСИ

С. УСМОНОВ,
Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари

<> <>

Бутун ўзбек халқи, бутун мамлакат билан биргаликда Самарқанд области шаҳар ва қишлоқларининг меҳнаткашлари яқинда республика ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли 40 йиллигини тантанали равишда нишонладилар. Бугун Самарқандда яна байрам. Область деҳқонлари катта меҳнат ғалабасига эришдилар. Пахта тайёрлаш давлат плани бажарилди. Ватан хазинасига 330 минг тонна «оқ олтин» тўкилди.

Бу жуда катта ва ажойиб ғалабадир. Область пахтакорлари қаҳрамонона меҳнат қилганликлари, деҳқончилик маданиятини ошириш йўлида актив кураш олиб борганликлари, комплекс механизацияни кенг жорий қилганликлари, фан муваффақиятлари ва илғор тажриба асосида пахта етиштириш агротехникасини такомиллаштирганликлари туфайли бунга эришилди.

Бу йил Самарқанд областининг пахтакорлари, барча меҳнаткашлари учун алоҳида синов йили, қаҳрамонона кураш йили бўлди. Улар об-ҳаво шароити ноқулай келганлиги сабабли юз берган жуда катта қийинчиликларни мардонавор курашлари билан бартараф этдилар. Баҳорда ёғингарчилик кўп бўлганлиги натижасида фақат май ойининг ўрталарида чигит экишга оммавий равишда киришдик. Зарафшонда (Айний қишлоғи яқинида) юз берган офат областнинг кўпгина хўжаликларини сув босиш хавфи остида қолдирди ва ерларни экишга тайёрлашни кечиктириб юборди.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати жуда катта ёрдам кўрсатганликлари, кўпчилик қардош республикаларнинг олимлари, қурувчилари ва механизаторлари кескин ҳаракат қилганликлари туфайли Зарафшоннинг қуйи оқимидаги ерларни сув босиш хавфи қисқа муддатда бартараф этилди. Ана шу табиий офатга қарши курашда самарқандликлар ҳам актив иштирок этдилар. Буларнинг ҳаммаси кўклам дала ишларининг боришига салбий таъсир этди ва областда чигит экиш одатдагидан бир ой кечикди.

Бу йил пахтачиликдаги ишларни механизациялаш даражаси ўтган йиллардагига нисбатан бирмунча оширилди. Масалан, пахта майдонининг 83 процентидаги экин икки томонлама парвариш қилинди. Ўтган йили эса фақат 62 процент майдондаги ғўза икки томонлама культивация қилинган эди. Бу, экинни ўтоқ қилиш каби ишларга меҳнат сарфини камайтириш билан бир қаторда, ғўзанинг ривожланишидаги кечикишни маълум даражада бартараф этиш имконини берди. Область хўжаликларида ғўзани группа бўлиб суғориш каби прогрессив усул кенг қўлланилди ва бу ғўза парваришининг бошқа циклларини ўтказиш муддатини қисқартиш ҳамда техникадан юқори унум билан фойдаланиш учун имкон яратди.

Ҳосил учун олиб борилган курашнинг барча босқичларида область партия ташкилоти пахтакорларнинг меҳнатига, айниқса механизаторлар ва сувчиларнинг меҳнатига ҳақ тўлашни тартибга солиш масаласига жуда катта эътибор берди. Областдаги барча хўжаликларда моддий манфаатдорлик принципи тўла амалга оширилди.

Барча хўжаликларда меҳнатга ҳақ тўлаш ва моддий рағбатлантириш системаси ишлаб чиқилди ҳамда у ҳар бир пахтакорга етказилди. Ишлаб чиқариш бригадаларида хўжалик ҳисобини жорий этиш ва уни такомиллаштириш соҳасида олға томон яна бир қадам ташланди. Бу пахтакорларни кам меҳнат ва маблағ сарфлаб, кўп ва арзон маҳсулот етиштириш учун курашга рағбатлантирди.

Бу йилги ҳосил йиғим-терими мавсуми ҳам область меҳнаткашлари учун жиддий синов бўлди. Колхоз ва совхозларнинг партия ташкилотлари ҳосил йиғим-терими даврида омманинг чинакам ташкилотчилари бўлдилар. Улар барча эътиборни теримчилар, механизаторлар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш, социалистик мусобақани кенг йўлга қўйишга, далада ишлаётганларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилашга қаратдилар. Қишлоқ коммунистлари ва комсомоллари мўл ҳосил етиштириш ва уни йиғиб-териб олиш учун олиб борилган курашнинг олдинги сафида бордилар, ўзларининг фидокорона меҳнатлари билан оммага намуна кўрсатдилар.

Ҳосил йиғим-терими қизғин тус олган даврда колхоз ва совхозларнинг далаларида 180 мингга яқин киши — қишлоқдаги барча ишга яроқли аҳоли ишлади. Минглаб теримчилар кўпминг килограммчилар мусобақасига қўшилди. Кунлик нормани бажариш ва ошириб бажаришни ҳар бир пахтакор ўзининг бурчи деб билди.

Областдаги шаҳарлар ва ишчи посёлкаларининг аҳолиси чинакам ватанпарварлик намунасини кўрсатдилар. Шунингдек, саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, давлат муассасалари, олий ўқув юртлари ва техникумларнинг коллективлари ҳосил йиғим-терими даврида қишлоқ меҳнаткашлари билан ёнма-ён туриб ишладилар, 46 минг тоннага яқин пахта териб бердилар.

Нурота, Нарпай, Булунғур, Самарқанд, Ғаллаорол районларининг пахтакорлари давлатга пахта сотиш планини муддатидан илгари бажардилар. Биргина Нарпай районининг хўжаликлари Ватанга 60 минг тонна «оқ олтин» етказиб бердилар. Райондаги 16 колхознинг ҳаммаси планни ошириб адо этди. Кўпчилик хўжаликларда, чунончи, Киров номли, Карл Маркс номли, «Иттифоқ», «Самарқанд», «Пахтакор» ва Охунбобоев номли колхозларда гектаридан 25-30 центнердан ҳосил олинди. Булунғур, Пайариқ, Каттақўрғон районларидаги бир қатор хўжаликларда ҳам гектаридан 25 центнер ва ундан ортиқ ҳосил олинди. Ундарча бригадаларда эса ҳосилдорлик 35-40 центнерга етказилди.

Область механизаторлари бу йил айниқса катта ғайрат кўрсатишди. Улар 54 минг тонна пахта ва кўракни машиналарда теришди. Бу, ўтган йилдагига нисбатан 11 минг тонна кўпдир. Бир қатор илғор хўжаликларда, масалан, Пайариқ районидаги «Пайариқ» совхози ва «Коммунизм» колхозида, Булунғур районидаги «Ленин йўли» ва Калинин номли колхозларда ҳосилнинг 50 проценти ва ундан кўпроғи машиналарда териб олинди. Нарпай районидаги Киров номли колхознинг моҳир механизатори Суяр Толмасов мавсумда 206 тонна пахта териб, область механик-ҳайдовчилари ўртасида биринчиликни эгаллади. Теша Мустафоев, Саид Асқаров ўртоқлар каби ўнлаб механик-ҳайдовчилар 100—130 тоннадан пахта теришди.

Самарқанд областининг деҳқонлари хўжалик йилини бошқа соҳаларда ҳам қувончли натижаларга эришган ҳолда якунламоқдалар. Область ғаллакорлари бу йил давлат омборига 8,5 миллион пуд, яъни ўтган йилдагига нисбатан икки баравардан кўпроқ дон тўкдилар. Шунингдек, давлатга ўтган йилдагига нисбатан 3800 тонна кўп сабзавот, 6500 тонна кўп узум, 1700 тонна кўп қовун-тарвуз етказиб берилди. Тамаки, қоракўл тери, тухум ва пилла ҳам 1963 йилдагидан анча кўп тайёрланди.

Шу нарса қувончлики, область пахта, картошка, сабзавот, полиз экинлари маҳсулоти, дон, тамаки, пилла, қоракўл тери, гўшт, тухум ва жун етиштириш бўйича етти йилликнинг олти йили топшириқларини муваффақиятли бажарди.

Ҳаёт область партия ташкилоти, барча меҳнаткашлари олдига қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш соҳасида янги, катта вазифалар қўймоқда. Область меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг октябрь ва ноябрь Пленумлари қарорларига амал қилиб, тўпланган тажриба ва бу йил эришилган муваффақиятларга таяниб, ана шу вазифаларни ҳам шараф билан ҳал этадилар. Етти йилликнинг сўнгги йили Самарқанд области учун ишлаб чиқарувчи кучларни янада барқ урдириб ўстириш йили бўлади.

КЕЛАСИ ЙИЛ ҒАМИДА

А. РАҲМАТИЛЛАЕВ,
Самарқанд бошқармаси партия комитетининг секретари.

□ □

Бошқармамиз хўжаликларида пахта, сабзавот, мева, узум, тамаки ва бошқа хил қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирилади. Деҳқонларимиз барча соҳада тузук натижаларга эришдилар. Давлатга пилла, қоракўл тери, дон топшириш планлари ошириб бажарилди. Бошқарма хўжаликлари давлатга жуда кўп миқдорда сабзавот етказиб бердилар. Йирик сабзавоткор хўжаликлар ҳисобланган «Москва», «Ленин байроғи», Пушкин номли, Энгельс номли колхозлар, 5-«Самарқанд» совхози помидор, бодринг, карам ва картошкадан мўл ҳосил олдилар, план ва олинган мажбуриятларни муваффақиятли бажардилар.

Соҳибкорларимиз ҳам хурсанд. Бу йил мева жуда мўл бўлди. «Ленинобод», «Зарафшон», «Победа», Энгельс номли колхозлар давлатга ҳар йилдагидан кўп мева сотдилар. Москва, Ленинград, Свердловск каби йирик саноат марказларининг меҳнаткашларига вагон-вагон ширин-шакар мевалар жўнатилди.

Пахтакорларимиз эришган муваффақият, айниқса, қувончли бўлди. Улар об-ҳаво шароити ноқулай келганлигига қарамай барча майдонда мўл ҳосил етиштирдилар ва давлатга пахта сотиш планини 120 процентдан ортиқ адо этдилар. Айрим хўжаликларнинг коллективлари ҳосилдорликни оширишда, йиғим-теримни уюшқоқлик билан ўтказишда намуна бўлдилар. Партия ташкилотлари, коммунист ва комсомоллар омманинг мўл ҳосил етиштириш, уни тез суръатлар билан йиғиб-териб олиш ва давлатга топшириш учун олиб борган курашига бошчилик қилдилар. Улар пахтакорлар ва механизаторлар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни, социалистик мусобақани яхши йўлга қўйдилар. Шу туфайли ғўза парвариши даврида ҳам, пахта терими мавсумида ҳам меҳнат унумдорлиги муттасил ошиб борди.

Бошқарма партия комитети қолоқ ва кам ҳосилли хўжаликлар, бўлим ва бригадаларни ташкилотчи, ишбилармон миришкорлар ҳисобига мустаҳкамлашга катта аҳамият берди. Уларнинг эътибори пахта етиштиришнинг илғор, прогрессив усулларини, комплекс механизацияни кенг жорий этиш учун курашга қаратилди. Бу тузук натижа берди. Масалан, илгари қолоқ ҳисобланган «Боғизоғон» совхози ва «Партия XXII съезди» колхози қолоқликдан чиқди. «Боғизоғон» совхози планни 160 процент бажарди. Совхоз пахтакорлари давлатга пландан ташқари 1200 тонна пахта сотиш юзасидан олган мажбуриятларини ҳам шараф билан адо этдилар.

Бошқарманинг Ўргут зонасидаги колхозлар бу йил тамакидан мисли кўрилмаган мўл ҳосил етиштирдилар. Давлатга 5500 тоннадан кўпроқ юқори сифатли тамаки сотилиб, йиллик план муддатидан илгари адо этилди. Жданов номли, Калинин номли, Карл Маркс номли колхозлар тамаки ҳосилдорлигини ўтган йилдагидан бир ярим баравар оширдилар. Тамакикорларимиз бу йил ялпи тамаки ҳосилини камида 10 минг тоннага етказиш учун курашмоқдалар.

Ҳозир бошқарма хўжаликларида келгуси йил ҳосилига мустаҳкам замин яратилмоқда. Экинлардан бўшаган 5650 гектар ер чуқур шудгорланди. Кузги дон экиладиган 24 минг гектар ер ҳайдалди ва 20 минг гектар ерга дон сифатли экилди. Бу, барча ҳайдов тракторларини пахта ерини шудгорлашга сафарбар этиш имконини берди. Ҳосилнинг сўнгги граммларини териб олиш, далани ғўзапоядан тозалаш ва ер ҳайдаш ишлари ҳамма ерда конвейер усулида олиб борилялти. Ҳайдаш олдидан ерга етарли миқдорда минерал ва маҳаллий ўғит солинмоқда.

ЖОНБОЗЛИК

С. ТОЛМАСОВ,
Нарпай районидаги Киров номли колхознинг механик-ҳайдовчиси.

□ □

Самарқанд пахтакорлари учун 1964 йил чинакам синов йили, қаҳрамонлик йили бўлди дейиш мумкин. Чунки пахта ерлари асосан кўкламда ҳайдалди, ерга экиш олдидангина ўғит солинди. Бунинг устига баҳорда ва ёзнинг дастлабки даврида об-ҳаво шароити ноқулай келиб, чигит экиш анча кечикди. Ғўза энди ривожлана бошлаган пайтда унга карадрина ёпирилди. Ана шу қийинчиликларнинг ҳаммаси муваффақиятли бартараф этилди. Бу соҳада механизаторлар катта жасорат кўрсатишди.

Буни бизнинг колхозимиз мисолида кўриш мумкин. Механизаторлар эрта кўкламда барча пахта майдонини тез ва сифатли ҳайдашди. Чигит қисқа муддатда, юксак агротехника қоидалари асосида экилди. Сўнг дарҳол парваришни бошлаб юбордик.

Биз ҳосилнинг тақдири механизаторларга, уларнинг иродаси, саботига боғлиқ эканлигини яхши билардик. Шу туфайли ғўза парвариши ва ҳосил йиғим-терими даврида ғайратга-ғайрат қўшиб ишладик. Мен ўзим баҳорда 127 гектар ерга чигит экдим. Шу ерни ўзим ҳайдаб, ўзим экишга тайёрлаган эдим. Ёзда 760 гектар ердаги экинни культивация қилдим. Ўтган йили 180 тонна пахта терган бўлсам, бу йил машина бункеридан 206 тонна «оқ олтин» тўкдим.

Пахтакорларимиз келгуси йили ҳосилдорликни янада оширишни мўлжаллашяпти. Шу мақсадда ер, ғўзапоядан тозаланиб, чуқур ва сифатли шудгор қилиняпти. Механизаторлар келгуси йил мўл ҳосилига замин яратиш учун олиб борилаётган курашда ҳам жонбозлик кўрсатяптилар.

КАТТА ХИРМОН ТАРАДДУДИ

Р. ИСЛОМОВА,
Каттақўрғон районидаги Крупская номли колхознинг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати

<> <>

Колхозчиларимиз йил бошиданоқ зўр ғайрат билан меҳнат қилдилар. Чигит экиш ва ғўза парвариши даврларида ҳам, ҳосилни йиғиштириб олиш кунларида ҳам социалистик мусобақа кенг қулоч ёйди. Катта тўй йилида ҳар бир колхозчи ва механизатор, ҳар бир коммунист ва комсомол аъзоси ғайрат билан ишлади. Баҳорги қийинчиликлар, ғўзанинг ўсиш ва ҳосил олиш даврида пайдо бўлган карадрина офати фидокорона меҳнат билан енгилди. Карадрина билан зарарланган участкаларда алоҳида тадбирлар кўрилди. Ғўзани тўйдириб озиқлантирдик, суғордик, август ойида икки марта «шарбат» суви оқиздик.

Хўжалигимизда пахта йиғим-терими ҳар йилдагидан кеч бошланган бўлса ҳам зўр ғайрат ва матонат билан ишлаш натижасида бунинг ўрни қопланди. Механик-ҳайдовчиларимиз, кўпминг килограммчи теримчиларимиз маррани тез эгаллашда зўр ташаббус кўрсатдилар. Бошқармада биринчи бўлиб планни тўлдирдик. Областимиз «оқ олтин» хирмонига 3 минг 600 тоннадан ортиқ пахта тўкди.

Зулайҳо Ҳомидова бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси аъзолари улкан хирмон кўтардилар. Бригада гектаридан 50 центнердан пахта етиштириш юзасидан олган мажбуриятини анча ошириб адо этди.

Колхозимиздаги 16 пахтачилик бригадасининг ҳаммаси планни тўлдирди. Б. Пардаев, Ҳ. Ҳайитова, Ҳ. Ғаниева, Б. Баҳриев, Қ. Қаюмов, Е. Ашуров ўртоқлар бошлиқ бригадаларда эса социалистик мажбуриятлар ҳам ошириб бажарилди.

Ҳозирги пайтда бутун куч ва техникани далаларни ғўзапоядан тозалаш, ерларни сифатли шудгор қилиш ва бошқа кузги-қишки ишларни бажаришга сафарбар этганмиз. Экин майдонларини шудгорлашни яқин кунлар ичида тугаллаймиз. Тракторларни кечаю кундуз ишлатаётган механизаторларимиз, кўплаб маҳаллий ўғит тўплаётган, ариқ ва зовурларни тартибга солаётган колхозчиларимиз келгуси йил ҳосили ишқи билан меҳнат қилмоқдалар.

ҲИССАМИЗ

Қ. ЖУМАНИЁЗОВ,
Булунғур районидаги «Красногвардейск» совхозининг директори.

□ □

— Яна 1500 тонна пахта берамиз! План бажарилгандан кейин совхозимиз пахтакорлари шундай ваъда беришган эди. Бутун куч ва воситалар ҳосилнинг далада қолган қисмини тез, нобуд қилмай йиғиб-териб олишга, қўшимча мажбуриятни ҳам муваффақиятли бажаришга қаратилди. Мавжуд кўрак териш ва чувиш машиналарининг ҳаммаси икки сменада ишлатилди.

Машина ва қўлда терилган кўрак ўша куниёқ чувилиб, пунктга жўнатилди. Шундай қилиб, суръат бир кун бўлса ҳам бўшаштирилмади. Худди илгаригидек ҳар куни йиллик планнинг икки проценти миқдорида ва ундан ортиқ пахта тайёрланишига эришилди. Олинган қўшимча мажбурият ҳам сал кунда тўла бажарилди. Йиллик план 140 процентга етказилди. Совхозимиз давлатга салкам 5000 тонна «оқ олтин» сотди. Бу бошқарма ва областга катта мадад бўлди.

Кўпчилик бўлим ва бригадаларда хирмон жуда баракали бўлди. Нарзи Умаров бошлиқ 6-бўлимда ҳосилдорлик бир йилда 7 центнер ошди. Умар Абдиев, Карим Бойназаров, Неъмат Шоимов ўртоқлар бошлиқ бригадалар пахта тайёрлаш планларини 150-160 процентдан адо этдилар.

Хўжалигимизда давлатга дон, гўшт, узум, сабзавот сотиш планлари ҳамда олинган мажбуриятлар ҳам тўла бажарилди. Ҳозир келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин ҳозирлаётирмиз.

САМАРҚАНД МИРИШКОРЛАРИ

Мамат РАЗЗОҚОВ, Булунғур районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг бригада бошлиғи, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор.

Эрна НУРХОНОВА, Каттақўрғон районидаги Крупская номли колхознинг 50 центнерчи звено бошлиғи.

Саодат МЎМИНОВА, Булунғур районидаги Калинин номли колхознинг хирмонга 12 тонна пахта топширган чевар теримчиси.

Суяр ТОЛМАСОВ, Нарпай районидаги Киров номли колхознинг мавсумда 206 тонна пахта терган механик-ҳайдовчиси.

Ҳурли ТОШМАНОВА, Пайариқ районидаги 45-мактабнинг 11-синф ўқувчиси. У Калинин номли колхозда 14 тонна пахта терди.

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОНЛАР!

Мўътабар газетхон! Коммунизмнинг ҳар бир нурафшон тонг отарида Сиз газетани қўлга оласиз, худди шу заҳоти қадрдон маслаҳатчингиз билан ҳамроҳ бўласиз, ўзингизни халқ ва партия билан сўзлашгандай ҳис қиласиз. Демак, газета сизники, халқники! Зотан унинг саҳифаларида босилаётган хабар, мақолалар, очерк, ҳикоялар, фельетон, лавҳалар ва бошқа материаллар халқ ижодиётининг чашмаси, бой тажрибасининг маҳсулидир.

«Совет Ўзбекистони» газета редакцияси коллективи матбуот традицияларига амал қилиб, ўзининг бутун фаолиятида сизларнинг маслаҳатларингизга, танлиф ва тавсияларингизга таяниб иш кўрмоқда. Редакциямиз ҳар куни республикамизнинг ҳамма жойларидан юзларча хат олиб турибди. Бу хатларнинг авторлари коммунизмнинг актив қурувчилари — оддий ишчилар, колхозчилар, механизаторлар, зиёлилар, пенсионерлар, Совет Армиясининг офицерлари, солдатлари ва бошқа касб эгаларидир. Улар ўз хатларида ҳаётий масалаларни илгари сурмоқдалар, янги-янги фикрларни, қимматли мулоҳазаларни билдирмоқдалар, илғор, прогрессив нарсаларнинг истиқболи тўғрисида қайғурмоқдалар, шу билан бирга жойларда юз берган камчиликларни, нуқсонларни рўй-рост очиб ташламоқдалар.

Редакциямиз ўз олдига қўйилган катта ва масъулиятли вазифаларни муваффақиятли ҳал этишда ҳамма вақт сизларнинг ёрдамингизга таянар экан, янги — 1965 йил бўсағасида газета коллективи ўз ишини янада самаралироқ олиб бориш учун сизларнинг истак ва мулоҳазаларингизни эшитишни ўз бурчи деб ҳисоблайди.

Аввало, газетамиз саҳифаларида босилаётган материаллар сизларда қандай таъсир қолдираётганлиги, бу материаллар ҳаётингизда, турмушингизда ва ишингизда муваффақиятлар қозониш учун нечоғли ёрдам бераётганлиги, мақола ва хабарларнинг мундарижаси, мазмуни, унда кўтарилган масалаларнинг актуаллиги ва реаллиги ҳақида ижобий ва танқидий мулоҳазаларингизни ёзиб юборишларингизни илтимос қиламиз. Шу билан бирга бундан кейин газетамизда қайси темаларда ва қандай масалалар юзасидан материаллар ёритиш зарурлиги ҳақида ҳам сизларнинг фикрларингизни эшитишга муштоқмиз.

Биз партия, совет, касаба союз, комсомол органлари ходимларидан, саноат ва қишлоқ хўжалик мутахассисларидан, ишлаб чиқариш новаторлари ва бошқа касб эгаларидан экономика ва маданиятни ривожлантириш перспективалари тўғрисида, саноат, қишлоқ хўжалигида, пахтачилик ва чорвачиликда тўпланган бой тажрибалар ҳақида кўпроқ мақолалар кутамиз. Газетанинг жанговарлиги, таъсирчанлиги, унинг омма ўртасида обрў-эътибор топиши барча қаламкашлар билан бирга сизларнинг илиқ маслаҳат ва мулоҳазаларингизга ҳам боғлиқ. Биз буни яхши биламиз ва қадрлаймиз.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

ЭЪЛОНЛАР. ТОМОШАЛАР.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

10 ДЕКАБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — Олмаота телестудияси эшиттиришлари.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/XII да Номус, 11/XII да Биринчи муҳаббат.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/XII да Тошболта ошиқ.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 10, 13/XII кеч соат 8 да Ўзбекистон ССР ва Туркманистон ССР халқ артисти Комилжон Отаниёзов раҳбарлиги ва иштирокида Хоразм ансамблининг концертлари. Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Литва цирки артистларининг гастроллари ва РСФСРда хизмат кўрсатган артист Юрий Дуров гастролининг давоми.

КИНО

Жаноб 420 — «ДРУЖБА» (1-залда кундуз ва кечқурун), «ВАТАН» (эрталаб соат 9-50, кундуз 12-40, кеч 6-40 минут ва 9 яримда). «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз 12 дан). «СПУТНИК» (кундуз 12, 1, 4, 5 ва кеч 9 да).

Меҳрибон онла — «МИР», «ИСКРА», «ДРУЖБА» (2-залда), «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «ВАТАН» (кундуз соат 3-40 ва 5-10 минутда), НАВОИЙ номли (кеч 10 да). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 3, кеч 7 ва 10-40 минутда). «МОСКВА» (кундуз 12, кеч 6 ва 10 да). «СПУТНИК» (эрталаб 11, кундуз 3, кеч 7, 8 ва 10 да). «ЧАЙКА» (кундуз 3, 5, кеч 7 ва 9 да).

«Трясогузка» армияси — СОБИР РАҲИМОВ номли (эрталаб соат 11, кундуз 3 ва кеч 6-45 минутда). «ЮЛДУЗ» (кундуз 5, кеч 7 ва 9 да).

Ёр-ёр (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун). СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз соат 1, 5, кеч 8 ярим ва 10 да).

Сиполик қандай муҳим — «ВОСТОК» (кичик залда кундуз ва кечқурун). «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб соат 10 да). «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 11, кундуз 1, 5 ва кеч 9 да). «МОСКВА» (эрталаб 10, кундуз 2, 4, ва кеч 8 да). «ЧАЙКА» (эрталаб 11, кундуз 1 ва кеч 10-40 минутда).

ОБУНАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!
«ПРАВДА» ГАЗЕТАСИГА, РЕСПУБЛИКА ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРИГА ҲАМДА ОБЛАСТЬ ВА РАЙОН ГАЗЕТАЛАРИГА
1965 йил учун
ОБУНА ҚИЛИШ ДАВОМ ЭТАДИ
Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг «Союзпечать» бошқармаси.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС — 64543.
Р. 12224. Н. Б. 285.